nuum omne quid sit in infinitum divisibile, oporteret in motu prius primam medietate pertransire, & prius medietatem istius medietatis, quod non erit possibile, quia infinitum nequit pertransiri; respondet ibi Arist. infinitam magnitudinem posse pertransiri quia eadem infinitudo correspondet ex parte motus, & temporis; sed modò, inquit ipse, non adæquatè responsionem istam solvere rationem; si quis de tempore, & non de magnitudine interrogare, quomodo sit pertransibile, cum ex infinitis partibus consset; quapropter aliam dat solutionem, scilicet, quod ibi non sunt termini actu infiniti, sed in potentia, & hoc modo partes etiam ibi erunt, quare sicut si quis divideret continuum, quia actu terminat ipsum, & quasi numerat partes, numquam deveniret ad ultimam divisionem, sicut in motu, si quis quodlibet nunc designaret in actu tanquam terminum partis motus, vel temporis, nunquam perveniret ad ultimam partem; imò neq; motum continuum infinitum conficeret, quia in quolibet nunc deberet quiescere, eo quod actu terminaret partem illam; at non sic consideratur continuum, quatenus pertransibile est, sed ut est quid infinitum in potentia, quo modo infinitum licet pertransire; qui enim continuè movetur, secundùm accidens infinita transivit, hoc est prout non omnia determinatè transivit, sed simul cum toto, & aliis partibus, accidit enim lineæ quatenus spatium est pertransibile, infinita dimidia esse in ipsa, hoc modo enim non pertransitur.

92 Redit Arist. ad probandam quietem intermediam inter motus reflexos: Tum quia simul esset mobile album, & non album, quia illud instans esset aliquid illorum motuum contrariorum, & recederet, ac accederet simul ab eodem loco; Tum quia quod movetur continuè, in principio istius motus valet dicere, mobile moveri ad terminum ad quem ultimatum, ergo si motus rectus, & reflexus essent unus continuus motus, in principio recti motus, mobile diceretur moveri ad terminum ultimum, qui est locus ille, à quo tunc mobile recedit, qui est terminus reflexi motus, & sic simul accederet, & recederet, fieret album, & non album; Tum quia cum motu recto stat privatio, seu quies oppositа motui reflexo, quia si motu recto sursum vehitur, verè deorsum non movetur, & è contra, ergo unum motum continuum non conficiunt, quia unico motui unica quies est opposita. Tandem, quia motus isti specie distinguuntur, ergo quamvis quies intermedia non daretur, non per hoc continui censertur, sed contingit tantum, quia specie differentia nequeunt continuari. Quæ rationes probant etiam de motu circulari reflexo, & de mixto, quia si illi nequeunt esse perpetui, nec iste ex illis compositus.

93 Deindè ostendit, solum motum circularem absque reflexione posse esse perpetuum, quia nullum sequitur inconveniens ex assignatis in aliis motibus, quod scilicet contrariis motibus moveatur, &c. Tum quia est primus inter omnes locales motus, nam est prior mixto, quia hic est compositus, ille simplex: prior recto, quia hic est corruptibilis, ille perpetuus; Tum quia est mensura cæterorum, est regularis, quæ non conveniunt aliis motibus. Tandem confirmat auctoritate veterum, ponentium motum localem præcedere rerum generationes.

CAPUT IX.

A textu 78. usque ad finem.

94 EXplicat Philosophus in hoc capite alias primi motoris proprietates, solùm in tex. 82. & 83. incidenter loquitur de motu projectorum; probat igitur, primum motorem infinitæ virtutis esse, & immaterialem, incorporeum, & indivisibilem. Primum probat, eo quia impossibile est movens finitum infinito tempore movere, primum movens infinito tempore movet, ergo non est finitum, minor fuit supra probata, major probatur. Si aliquod movens finitum infinito tempore movet, ergo pars virtutis moventis movebit partem mobilis, non tempore infinito, quia in hoc totum movet, sed in minori tempore, quod necessariò est finitum, & quia augendo virtutem motivam, & mobile, proportionaliter quoque tempus crescit, sequitur, quod tunc determinata, & finita proportio sit inter ista moventia, & mobilia, finita quoque proportio erit inter tempora istorum motuum, ita ut perveniatur ad tempus, in quo totum mobile moveatur, quod necessariò finitum erit, quia finiti ad infinitum nulla est proportio. Probat etiam immaterialitatè ex hoc, quod nulla virtus infinita potest esse in magnitudine infinita, neq; virtus finita in magnitudine infinita: Primu probat, quia sequeretur, virtutem finitam movere in tempore æquali cum infinita, vel quod infinita in non tempore moveret, quæ omnia sunt falsa: prima pars sequelæ probatur, quia si infinita moveret in tempore determinato, verbi gratiæ, unius horæ, detur finita virtus, quæ moveat idem mobile, vel æquale in duabus horis, jam per intensionem hujus potentiæ minuitur tempus secundùm proportionem, ita ut intensio est dupla, tempus minuitur per dimidium, & sic per horam moveret, ut infinita: Ex quo probatur secunda pars, quia si ad intensionem potentiæ secundùm proportionem minuitur tempus, ergo si potentia infinitè intenditur tempus minuitur in infinitum, & sic in non tempore, seu instanti movebit: Tum quia sequeretur, virtutem finitam efficaciorem esse infinita, quia si hęc esset in magnitudine finita, quia ad auctionem magnitudinis augetur efficacitas agendi, posset dari virtus finita in majori magnitudine, & consequenter efficacior infinita virtute in minori magnitudine existente.

95 Secundum, quod virtus finita non sit in magnitudine infinita, probat, quia hęc non datur ex 3. Phys. Tum quia infinita virtus deberet esse, quia augetur ad auctionem magnitudinis, ut diximus. Hinc à textu 84. epilogat quæ dicta sunt de primo motore, quòd sit unus, ex unitate primi motus, unùm numero motorem exigentis: quod sit immobilis, quia in moventibus non datur processus in infinitum, nec à se moveri potest, quia hoc solum magnitudinibus convenit, cum dividi debeat movens in partem per se moventem, & in partem per se motam, primus motor omni magnitudine caret. Ex qua immobilitate deducitur, primum motorem sine lassitudine motum efficere, quia caret mole, & semper uniformiter movere, numquam enim debilitatur ejus virtus; quòd sit incorporeus, quia est infinitæ virtutis, quæ nequit in magnitudine reperiri, ut dictum est; quòd sit infiniti vigoris, quia movet tempore infinito, & tandem in tex. 84. locum assignat primo motori, scilicet, quod in circumferentia Cœli reperiatur, ubi maximè motus viget, ex quo tex. elicitur, Arist. Dei immensitatem non cognovisse.

96 In tex. autem 82. & 83, dubitat, à quo projecta moveatur, cum longè à proiciente absunt, & tamen movens, & motum in distantia esse debent, quam quæstionem solvens, ait, non moveri per antiparistasim, ut dicebant antiqui, quatenus partes aeris scissæ à lapide projecto, occurrentes à tergo lapidis, ut vacuum implerent, pellebant lapidem sursum; ratio est, quia cessat aer moveri, cessat proiiciens, & tamen lapis adhuc furium movetur, quare fit, quia proiiciens movet aerem contiguum, & hic aliam partem aeris, à qua lapis movetur, & quia progressu temporis elanguescit hęc virtus motiva inaere, itaut prorsus deficiat, ideò lapidis quoque motus cessabit, ex quo sequitur, nunquam motum projectorum posse esse perpetuum, quia cum non proveniat ab uno motore, sed à multis, non erit continuus, & consequenter non perpetuus.

QUÆ-

QUÆSTIO PROŒMIALIS
AD OCTO LIBROS PHYSICORUM

Quodnam sit objectum horum librorum.

EXTANT duæ famosiores sententiæ de hac re, prima Græcorum, Latinorum altera; illi principia, & passiones, quæ sunt omnibus corporibus physicis communia, objectum statuerunt in his libris; ita Simplicius, Philoponus, & aliqui Græci, quos sequitur Averroes 1. & 2. Physic. isti verò corpus naturale simpliciter, & in genere sumptum, idest pro conceptu communi corporis, ut abstrahit à suis speciebus; ita D. Thom. Albert. Ægidius, Scot. quæst. 3. Univers. in responsione ad 2. & cęteri Latini Recentiores. Piccol. c. 30. Zab. c. 7. Conimb. q. 5. art. 4. Amicus tract. 2. qu. 3. & alii ferè omnes.

1 Dicendum est cum Latinis ferè omnibus, corpus naturale simpliciter, & in genere sumptum esse objectum adæquatum in octo libris Phys. Prob. & explicatur conclusio; duobus modis corpus naturale considerari potest; primo simpliciter, & in genere, & quasi abstractum à suis partibus subjectivis, inquantum dicit principia ipsius, ut sic; & passiones ipsum formaliter consequentes, quarum proindè notitiam producere potest per suam formalem rationem adæquatam, & secundùm quod ipsum, quales sunt mobilitas, localibilitas, divisibilitas, &c. Deinde considerari potest, non solùm quoad hæc principia, & passiones, sed etiam, ut continet principia, & passiones suorum inferiorum, in primo sensu supponit simpliciter, idest pro solo conceptu communi corporis, in secundo sensu supponit absolutè, idest pro corpore in tota sua latitudine, pro conceptu scilicet communi corporis, & ejus speciebus; cùm igitur corpus naturale sit objectum adæquatum in tota Philosophia naturali, oportet, ut in ipsa consideretur, non solùm secundùm rationem specificam, sed etiam secundùm rationem genericam; Tum quia secundùm hanc rationem est objectum scibile, cum habeat passiones ipsum formaliter consequentes, ac proindè de ipso demonstrabiles; secundùm quod ipsum per ejus quodquid est; Tum quia cognitio specierum, sine cognitione generis imperfecta foret, at in cæteris libris considerantur rationes specificæ corporis naturalis, ergo in his consideratur ratio generica ab inferioribus præcisa, cùm alibi non consideretur.

Confirmatur, quia subjectum dicitur id, cujus principia, & passiones explicantur in scientia, 1. Post. 25. sed in his octo libris explicantur principia, & passiones corporis naturalis simpliciter, & in genere; in primis duobus libris explicantur principia. in primo quidem principia in fieri, seu mutationis, cui subiicitur corpus naturale: ut enim infra demonstrabimus, non tantùm explicat Philos. ibi principia generationis substantialis, sed etiam accidentalis, cujus subjectum est corpus naturale: in secundo autem agitur de principiis in facto esse, agitur enim de natura, quæ est principium essentialiter constituens corpus naturale in esse tali, & causis concurrentibus ad ejus constitutionem, in cęteris tandem libris considerantur affectiones ipsum formaliter consequentes, mobilitas, localibilitas, divisibilitas: cæteræque passiones, ergo erit objectum adæquatum in his libris: & tanè erit objectum virtualis continentiæ tantùm, & non virtualis, & potentialis, simul, quia natura corporis naturalis hic consideratur tantùm in ordine ad passiones ipsum formaliter consequentes, quarum ipsa est adæquatum principium, & in essendo, & in cognoscendo, & non etiam in ordine ad passiones inferiorum, quarum non est nisi inadæquatum principium: tum in essendo, tum in cognoscendo.

2 Contra hanc conclusionem pro Græcis arguitur. Primò Arist. in Proœmio 1. Phys. proponit agendum de principiis, in Proœmio 3. de communibus affectionibus, & in Proœmio meteor. colligit, se in his libris declarasse primas naturæ causas, & communes passiones. Confirmatur, quia principia scientiæ tractari debent in aliqua parte scientiæ, at principia Physicæ non alibi tractantur, quàm hic, ergo, &c. Respondetur, principia, & passiones non posse hic poni subjectum, quia non habent illam unitatem, quæ in objecto desideratur, undè potius id, cujus sunt principia, & passiones, debet poni subjectum, cum in gratiam ejus considerentur: & cum Arist. proponit loc. cit. se de principiis, & passionibus communibus acturum, non utique dicit, se de illis acturum, ut de subjecto, sed tantum declarat, quid velit explicare de subjecto, quod est corpus naturale. Ad confirm. pariter dicendum est, principia scientiæ nullibi, ut subjectum tractari, sed ut principia subjecti.

Secundò Principia in fieri, de quibus agitur 1. Phys. sunt principia tantum corporis generabilis, & corruptibilis. Similiter, & natura, de qua agitur in 2. ut de principio in facto esse, est tantum principium corporis caduci: Tum quia dividitur in materiam, & formam, quibus carent secundum Philosophum corpora cælestia: Tum quia est principium motus, & quietis, quæ abest ab illis, ergo corpus naturale in genere non est hic subjectum. Confirmatur, quia corpus naturale in his octo lib. Phys. nullibi definitur, sed tantùm 1. de Cœlo ab initio, & sanè ratio generica ejus speciali tractatu digna non videbatur, aut si per se explicari debuit, posterius id videbatur agendum, quia abstractior est rationibus specificis, à notioribus autem nobis incharo pollicitus erat Philosophus in Proœmio 1. Phys.

3 Respondetur negando assumptum, agitur enim in 1. Phys. de principiis cujuscumque mutationis in universum, tam substantialis, quàm accidentalis, cui, cum omne corpus naturale subjectum sit, consequenter hac ratione tria illa principia censeri debent principia corporis naturalis in communi, principia nimirum in fieri, seu mutationis accidentalis, cujus est adæquatum subjectum, & quamvis natura, ut præcisè dividitur in materiam, & formam, non sit principium in facto esse, nisi corporis sublunaris, attamen, ut additur tertium membrum, essentia scilicet in eo, cujus est essentia, convenit omnibus, & singulis corporibus, & hoc tertium membrum adhibere in ipso contextu docuimus. Denique quando natura 2. Phys. definita dicitur principium motus, & quietis, vel hoc non est intelligendum in singulis, & distributivè, sed in sensu accommodo, vel dicendum est, Cœlum de se esse indifferens ad motum, & quietem, & utriusque naturaliter receptivum, ut ait Scot. 2. dist. 1. q. 5. N. & sempiternitatem motus: in eo provenire tantùm à causa extrinseca, scilicet ab Intelligentia movente, de quo in disp. de natura ex professo agemus? Ad confirmationem negatur assumptum, definitur enim corpus naturale in 2. Phys. text. 1. & 4. dum statuit naturam principium essendi, & constitutivum corporum naturalium, per quod essentialiter ab artificialibus differunt, & corpora naturalia docet esse illa, quæ habent in se hujusmodi principium motus, & quietis, & definitio illa corporis naturalis, 1. Cœli assignata tex. 3. cum dicitur, corpus esse ex omni parte divisibile, non convenit corpori ut naturali, sed potius ut mathematico, & sanè quando etiam in octo lib. Phys. non definiretur, non proinde à ratione objecti excludendum foret, siquidem non semper necesse est in scientia explicitè definire subjectum, quando notum est, sed tunc debet supponi, ut ex Arist. colligitur 1. Post. c. 2. Negatur etiam rationem genericam corporis naturalis non fuisse dignam speciali tractatione, cum enim habeat tot, tamque insignes affectiones corpus naturale in communi ipsum formaliter consequentes, opus erat ejus naturam investigari, ut per ejus quodquid est de ipso demonstrarentur, & de inferioribus per ipsum, & quidem hoc faciendum erat in his octo lib. Phys. quia ad distinctè cognoscendum, communia in arte sunt præponenda, ut omnino necessaria ad exactam cognitionem particularium, & licèt ordine doctrinæ in prima inventione ratio generica corporis, ut à sensibus abstractior, posterior esse deberet, quod tamen nec etiam universaliter verum est, ut dictum est in Logica disp. 1. quæst. 6. in doctrina tamen inventa, & ab Arist. elaborata utilius fuit ita procedere.

4 Tertiò obiicit Vicomercatus ex Latinis. Idem esse non potest subjectum totius, & partis, aliter pars adæquaretur toti, & totum parti, cum ergo corpus naturale sit in tota Philosophia subjectum adæquatum non poterit esse in hac parte. Nec valet, communis responsio, valere assumptum de subjecto eodem, & eodem modo accepto, hic autem non eodem modo accipi corpus naturale, cum ponitur subjectum in tota Phylosophia, & in hac determinata parte: ponitur enim subjectum totius, ut supponit absolutè, scilicet tam pro se, quàm pro suis speciebus, seu ut subjectum virtualis, & potentialis continentiæ simul, ponitur vero subjectum Partis, ut supponit simpliciter, & ut subjectum virtualis continentiæ tantum. Non valet quia in 8. Physicor. agitur de motu æterno, qui non est passio corporis naturalis in communi, sed tantum Cœli, quod est inferius ad ipsum, ergo eodem modo erit subjectum hic, & in tota Philosophia, atque ita pars æquabitur toti. Non defuerunt Scotistæ, qui ob hanc instantiam concesserunt, corpus naturale in octo lib. Phys. esse subjectum tam virtualis, quam potentialis continentiæ, & non tantum ut simpliciter supponit; imò dixerunt hanc fuisse Doctoris mentem loc. cit. q. 3. Universalium in sol. ad 2. quia cùm dedisset distinctionem de subjecto, quæ coincidit in allatam de subjecto virtualis, & potentialis continentiæ, eam postea relinquens, aliam assignat, concedendo, idem esse posse subjectum totius, & partis, & exemplificat de subjecto in libr. Phys. quæ responsio nisi ita intelligatur, ut hic sit subjectum secundùm utramq; continentiam, & ut absolutè supponit, non erit à priori distincta, Negant tamen, adhuc eodem modo fore subjectum hic, & in tota Philosophia,

quia

quia, & si hic quoque sit subjectum virtualis, & potentialis continentiæ simul, adhuc tamen hoc est discrimen, quòd ubi hic supponit etiam pro aliquo inferiori, in tota Philosophia supponit pro omnibus, undè ibi est subjectum virtualis, & potentialis continentiæ simul in tota sua latitudine, quantum extendi potest, non verò hìc.

5 Sed etiamsi hæc opinio, & responsio possit defendi, nulla tamen est necessitas discedendi à communi, quia Arist. 8. Phys. loquitur quidem de motu æterno, & ab ejus initio quæstionem de motus ęternitate præmittit, at quęstionem illam de motu in genere excitat, & non de motu Cœli tantùm, ac æternitatem de motu in communi demonstrari laborat, ut omnes ferè Expositores docent; & præsertim Vicomercatus ipse, solus Averr. ait, de motu Cœli Philosophum fuisse locutum, & de eodem quæstionem illam proposuisse, & æternitatem demonstrasse; fatetur tamen, & ipse, hoc factum fuisse in gratiam motus in communi, ut scilicet ex æternitate cælestis motus, sempiternitas etiam motus in genere deduceretur, & sanè Arist. ipse clarissimis verbis initio 8. Phys. de æternitate motus in communi se locuturum protestatur, illius enim motus æternitatem se quęsiturum pollicetur, *qui est veluti vita quadam; qua inest omnibus natura constantibus* at motus Cęli non est hujusmodi, cùm non conveniat, nec insit omnibus rebus naturalibus, sed tantum ipsi Cęlo. Verum quidem est, inferius in progressu, etiam æternitatem cęlestis motus peculiariter demonstrari, hoc tamen non gratia sui ipsius effectum est, ut ait Averr. sed gratia motus in communi, ut nimirum ex motus cælestis æternitate, motus in genere æternitas evidens fieret, utpotè ex qua perpetuitas omnis in sublunares motus derivatur, & certè ad quid ageret Arist. gratia sui de motu Cęli in 8. Phys. si statim post illum quatuor libros de Cęlo erat conscripturus?

Nec etiam auctoritas Scoti allata urget nos discedere à communi, nec enim secunda responsio intelligi debet de subjecto tam virtualis quàm potentialis continentiæ, sed virtualis tantùm, & manifestè deducit ex verbis ejus, inquit enim, *Quando subjectum totius multa requirit determinari propter ejus cognitionem, tunc de illis multis oportet in ea scientia considerare, & cum hoc de ipso subjecto, ergo aliqua pars scientia erit de illo subjecto secundùm se propria, quod est subjectum totius, ita est hìc, ut patet de libris Phys. respectu totius naturalis scientię*, hæc Doctor, quid est autem partem aliquam scientiæ considerare subjectum totius secundùm se propriè, quam contemplari illud secundùm suam propriam naturam, prout à quacumque specie pręscindit, & in ordine ad passiones ipsum formaliter consequentes? præterquamquod si secunda responsio intelligeretur de subjecto virtualis continentiæ, & potentialis simul, jam Scot. concedere, Syllogismum in libris Prior. subjectum esse virtualis, & potentialis continentię simul, quod falsum est, secunda igitur responsio non est diversa à prima, sed in eam recidit, & quasi deservit pro declaratione prioris.

DISPUTATIO PRIMA.

De Principiis rerum naturalium in fieri.

1 *UT nuper dicebamus, tradit Aristot. in 1. Phys. principia rerum naturalium in fieri idest principia concurrentia ad mutationes, quibus accipiunt esse, vel simpliciter, vel secundùm quid; quare cùm principii nomen varias habeat acceptiones, hic loquimur de ipso, ut significat id, à quo aliud procedit, quomodocumque illud sit, in quo sensu ad rationem principii duo requiruntur, quòd sit aliquo modo prius principiato; undè 5. Met. c. 1. commune est omni principio esse primum, & quod sit aliquo modo consecutio intrinseca posterioris ad illud, ratione cujus hoc dicatur esse ab illo, & non tantum ratione ordinis, aut qualiscumque connexionis, quo sensu Aurora dicitur principium diei, & ita de ratione principii in hoc sensu, quo hic loquimur, est, ut ad ipsum habeat principiatum necessariam, & per se habitudinem, etiamsi non interveniat positivus influxus illius in istud.*

QUÆSTIO PRIMA.

An principia rectè definiantur ab Aristotele, & quomodo illa definitio eis conveniat.

2 DUas habet partes quæsitum hoc cum scilicet definitio tradita ab Aristot. de principiis text. 42. rectè explicet essentiam, & naturam ipsorum, & quomodo competat materiæ, formæ, & privationi, æquivocè necne, vel univocè, vel saltem analogicè: circa primam partem non est magna difficultas, quia definitio Philosophi communiter ab omnibus recipitur, licèt non eodem modo ab omnibus explicetur; ardua tamen est difficultas circa secundam, quomodo nimirum hæc definitio tribus principiis competat, an scilicet sit definitio alicujus communis conceptus univocè convenientis, vel saltem analogicè, materiæ, formæ, & privationis, ut subsunt relationibus principii: itaut conjunctivè omnibus competat, an verò disiunctivè solum, materiæ, quidem, si ly *ex* dicat habitudinem subjecti: formæ, si dicat habitudinem termini ad quem: privationi, si dicat habitudinem termini à quo; atque ita ly *ex* diversam dicat habitudinem prout ad diversa principia contrahitur, & quidem hæc videtur communis opinio, quam præsertim tenet Hurtadus in Philosophia disputatione prima sectione 2. Aversa quæstion. 10. sect. 2. Arriag. disputat. 1. Physic. in fine.

3 Dicimus primò, per definitionem ab Aristotele traditam tex. 42. rectè explicari natura principiorum in fieri rerum naturalium. Conclusio est communiter recepta, & probatur discurrendo per illas tres particulas optimè explicantes essentiam, & munus principiorum physicorum. Prima est, quod non fiunt ex alterutris, quæ particula cùm manifestam habeat instantiam; nam forma fit ex materia, tamquam ex subjecto, & ex privatione tamquam ex termino à quo, à diversis diversimodè explicatur.

● Frequens expositio est, principia non fieri ex alterutris; quia fieri propriè solùm convenit compositis, 1. Phys. 64. & 7. Met. 27. & ideò non rectè dici, formam fieri ex materia, aut privatione, ita Complut. disput. 2. quæstion. 1. Hæc tamen explicatio non est ad mentem Philosophi, qui non omnia contraria posuit prima principia, sed solùm prima contraria, eo quod non fiant ex aliis, nec ex se invicem, & tamen etiam secunda contraria non fiunt, ut quod, sed tantùm ut termini partiales: neque secundùm rem ipsam satisfacit, quia licèt sola composita fiant, ut termini totales, forma tamen etiam fit ut terminus partialis. Conimb. 1. Physicor. cap. 5. quæst. 1. articulo 4. explicant, principia non fieri de alterutris, aut alio modo, quia principia hìc ab Aristotel. sumuntur abstractè, sola verò singularia, & concreta propriè fieri dicuntur, ut album ex non albo, ignem ex ligno. Sed neque hæc expositio satisfacit, quia non solum dicimus, album fieri ex non albo, ignem ex ligno, sed etiam formam fieri ex privatione, fieri ex materia, atque ita sub ipsis nominibus principiorum quoque dicimus, unum fieri ex alio. Multi Græcorum sic exponunt, quod dum Philosophus inquit, principia ex alterutris non esse, non sumit particulam, *ex*, ut dicit habitudinem termini à quo, quia sic unum contrarium principium fit ex alio, forma ex privatione, & è contra, sed ut notat habitudinem subjecti recipientis, & in hoc sensu utique repugnat, unum contrarium fieri ex alio, quia unum nequit esse subjectum alterius. Sed hęc ratio adæquatè non salvat, & in universum, principia non fieri ex alterutris, sed tantum contraria, adhuc enim forma dicitur fieri ex materia, velut ex subiecto. Propter hoc Latinorum quamplures, ut adæquatè solvent, unum principium ex alio non fieri, dicunt particulam *ex* importare habitudinem partis intrinsecæ, sic enim non solùm unum contrarium non fit ex alio, tamquam ex parte, ut forma ex privatione, sed neque forma fit ex materia, quia materia non est pars intrinseca constitutiva formæ, & hanc expositionem amplectitur Aversa quæst. 10. section. prima Sed neque expositio ista congrua est, quia hìc est sermo de principiis in fieri, non in facto esse, & sicut intendit probare Philosophus, omnia esse ex his; velut ex principiis in fieri, ita probare contendit, non esse ex aliis, vel ex alterutris eodem modo nimirum veluti ex principiis in fieri; vanum igitur est recurrere ad rationem principiandi in facto esse, seu per modum partis, ut ostendatur, principia non fieri ex se invicem, & Aversa ipse fatetur, particulam *ex*, cum dicitur, omnia fieri ex his, non importare solam habitudinem partis, alioquin privatio principium non esset, ergo etiam cùm dicitur, non esse ex alterutris, non potest dicere solam habitudinem partis, quia Philosophus eodem prorsus modo negat, principia esse ex aliis, vel alterutris, quo affirmat, omnia esse ex his, & verisimile non est, usum esse Philosophum hac particula cum tanta æquivocatione, ut quandoque dicat in eadem definitione rationem principiandi in fieri, quandoque in facto esse.

●● 4 Vera igitur, & resolutior, expositio est, principia non fieri ex se invicem in eodem genere principiandi, quam sequitur Hurtadus loc. cit. & Amicus tractat. 3. disput. 2. quæstion. 1. undè cum forma principiet tamquam terminus ad quem, est primum omninò principium in hoc genere principiandi, neque fit ex aliis, nec ex elterutris in hoc genere, sed solùm in alio, ex materia, tamquam ex subjecto, ex privatione, velut ex termino à quo, & sanè satis congrua expositio est ista, quia contendit probare Philosophus, principia eo modo non esse ex aliis, vel alterutris, quo modo omnia fiant ex ipsis, at ex ipsis omnia fiunt, vel tamquam ex termino à quo, juxta distributionem accommodam, ergo unumquodque non fit ex alio in eo genere, quo ipsum est principium, in alio autem genere non inconvenit, unum ex alio fieri, respectu enim diversorum idem potest esse principium, & principiatum.

Sed hanc expositionem refellit Aversa loc. citat. quia sic intelligendo, principia non esse ex alterutris, potus oritur ex eo, quod principia sunt prima, singula in suo genere, præcisa ratione contrarietatis; at Arist. probat hanc principiorum conditionem ex eorum contrarietate, & cum simul mentionem faciat primitatis eorumdem, ait, ex hac esse, quod non sint ex aliis; ergo expositio ista non est ad mentem Philosophi. Sed argumentum hoc militat etiam contra expositionem, quam sequitur Aversa; nam si conditio ista quod principia non sint ex alterutris, præcisè probanda est ex eorum contrarietate cum Aristot. nec etiam Aversa probat conditionem hanc ad mentem Philosophi, dum inquit, particulam *ex* in hac conditione importare habitudinem partis, quod enim forma ex privatione non fiat, veluti ex intrinseca sui parte, non oritur ex eorum contrarietate præcisè, quia nec etiam ex materia fit forma hoc modo, cum tamen contraria non sint; ergo neque expositio Aversæ ad mentem Philosophi, si hęc conditio ex sola contrarietate probanda est. Dicimus igitur, quod sicut ista conditio non est tantum principiorum contrariorum, licèt speciali quodnam modo illis competat, sed etiam eorum, quę contraria non sunt; ita duplex potest assignari ratio, quare non fiant ex se invicem, una communis omnibus, & est eadem cum illa, qua probatur, non esse ex aliis, ex eorum primitate deducta: ex eo enim; quod singula sunt prima in suo genere simul sequitur, & quod non fiant ex aliis, & non ex alterutris, hoc enim, vel illo dato, statim sequitur oppositum antecedentis; alia verò assignatur peculiaris pro principiis contrariis; sicut enim specialem inter se repugnantiam habent, ita speciali quodam modo illis repugnat fieri ex se invicem, quo non repugnat principiis non contrariis, nimirum tamquam ex subjecto, ut hìc Vicomercatus exponit, hoc enim modo specialiter ex se invicem fieri nequeunt privatio, & forma, quia contraria sunt, quorum natura est, ut alterum alteri principium esse nequeat per modum subjecti, cum sese non recipiant contraria, sed potius interimant, igitur contrarietas specialis ratio, cur forma, & privatio ex se invicem fieri nequeant, non præcisa, quia si contrarietas esset hujus ratio præcisa, jam illa conditio, quod principia non fiant ex alterutris, non nisi principiis contrariis competeret; itaque expositio nostra optima est utpotè ex ratione generali pro omnibus principiis, cur ex sese non fiant, deducta.

5 At adhuc contra hanc expositionem dubitat ipse Vicomercatus, & non solvit, si enim dicimus, contraria specialiter ex se invicem fieri non posse, itaut unum sit alterum principium per modum subjecti, quia contraria sunt, jam cum eo modo, quo ex se invicem esse non possunt, ex ipsis omnia fiant, per tertiam conditionem, sequitur quod ex contrariis omnia fiant, tanquam ex subiecto, quod falsissimum est. Sed argumentum hoc militat etiam contra expositionem eorum, qui dicunt contraria non fieri ex se invicem per modum partis, sic enim alia omnia fieri deberent ex ipsis, quo falsum est, quia privatione nequit esse pars constitutiva rei, dicimus igitur, quod licèt necesse sit, principia non esse ex aliis, aut ex alterutris, eo modo, quo cætera fiunt ex ipsis, non tamen è contra opus est, ut omnia ex ipsis, eodem prorsus modo, quo ipsis repugnat ex sese fieri, vel saltem necesse non est, quod cætera fiant ex ipsis eo modo, quo specialiter eis repugnat ex sese fieri, sed eo modo, quo eis repugnat generaliter; & hoc sufficit.

Altera definitionis particula, & principiorum conditio est, quod non fiant ex aliis, quæ nullam continet difficultatem, & facillimè probatur a Philosopho ex eorumdem primitate, quia enim singula sunt prima in suo genere principiandi, sequitur quod non sint ex aliis in eodem genere principiandi, hoc est, formam non fieri ex alia forma, materiam ex alia materia, in diverso enim genere non repugnat, quod unum sit ab alio, sic materia in genere principii activi est ab alio, scilicet a Deo, non tamen in genere principii passivi, quod sibi proprium est.

Ultima principiorum conditio, est, quod omnia ex ipsis fiant, in qua sola, ut Themistius notavit, consistit ratio essentialis principiorum, & formale significatum principii exprimitur; principium enim, ut principium, dicit ordinem tantum ad principiatum; ex eo verò, quod omnia ex ipsis fiant, duæ connotantur negationes, quod scilicet non sint ex aliis, neque ex alterutris, non enim intelligere possumus, fundari in aliquo rationem principii communis, quæ in eo consistit, quod omnia ex ipso fiant, nisi intelligamus, ipsum neque ex alio fieri, neque consimili principio, itaq; tertia conditio explicat principale significatum principii, prima, & secunda connotatum; ex quo patet, hanc non esse quidditativam simpliciter definitionem, sed datam per additamentum, quia ultra principale, explicat etiam connotatum; Particula *ex* in hac ultima conditione sita, non dicit simul, & semel habitudinem partis constituentis, subjecti recipientis, & termini à quo, ut putat Aversa; valdè enim irrationabile est quod hęc particula semel prolata tam multiplicem habeat significationem, nec dicit solam habitudinem partis, seu principii in facto esse; Tum quia hìc definiuntur principia generationis, & in fieri, ut videbimus quęstione sequenti, materia vero, & forma, ut partes sunt principia rei genitæ: Itaq; non solùm in hac tertia conditione, sed in omnibus particula *ex* semper eodem modo tenetur, & dicit generalem habitudinem principii in fieri, præscindentem à ratione principiandi per modum subiecti, vel termini generationis, & ob id omni principio communi competit, quia ax omni tali, sivè ut ex subjecto, sivè ut ex termino, pendet rerum omnium fieri, undè fit etiam, quod per ly *omnia* intelligere debemus, non corporea, vel composita, quia hìc non loquimur de principiis rei genitæ, sed rerum omnium generationes, sivè substantiales, sivè accidentales, quia hic cum Arist. loquimur de principiis cuiuscumque generationis.

6 Contra hanc conclusionem obiicitur. Primò, quod principia fiant ex alterutris, etiam in eodem principiandi genere; Tum quia in mutatione deperditiva privatio fit ex forma tamquam ex termino à quo, nam ex vidente fit cæcus, sicut ex cæco fit videns; Tum quia materia habet suas partes integrales, à quibus pendet in genere causæ materialis. Resp. negando assumptum, ad primam probationem dicetur infra quæst.

6 Ad alteram probationem concedimus etiam materiæ suas partes integrales, sed negatur, ex eis fieri eo modo, quo materia est principium materiale omnium mutationum, nimirum per modum subiecti: imo si loqui etiam velimus de ratione principiandi in facto esse, in quo sensu videtur argumentum urgere, falsum est, materiam pendere ab eis in genere materialis principii, eo modo, quo composita pendent a materia, quia materia est pars essentialis, non integralis compositorum. Sed Urges. Materia, & Forma constant ex gradibus metaphysicis, quæ faciunt essentialem compositionem, ergo fiunt ex aliis in eodem genere principiandi, quo ipsa sunt principia compositorum in facto esse. Respondetur, quid sit de antecedente, materia enim, & forma non sunt in prædicamento, nisi reductivè, adhuc negatur consequentia; genus enim, & differentia sunt principia essentialia metaphysica, & non physica, qualia sunt materia, & forma, quare adhuc manet, quod non fierent ab eis in eodem genere principiandi, cum principium physicum diversum sit à metaphysico. Sed iterum urgebis; si in animatis datur forma corporeitatis distincta ab anima, ut cum probabiliori tenet Doctor 4. d. 11. quæst. 3. tunc corpus pro altera parte, quod est materiale principium generationi, animalis, fieret ex aliis in eodem principiandi genere, ex materia scilicet prima, cum forma corporeitatis concurrente ad eius constitutionem, atque, ita in eodem genere principiandi, scilicet materiali, & physico esset principium, & principiatum. Respondetur gratis concedendo, hanc definitionem principiorum in rigore corpori pro altera parte non convenire, quia hìc Philosophus prima principia physica intendit declarare, quale utique non est corpus pro altera parte, sed materia prima dumtaxat, quam proindè in hoc 1. tex. 82. dixit esse primum subiectum cuiuscumque formæ, per hoc excludens corpus pro altera parte, quod utique est subiectum formæ substantialis, scilicet animæ, cùm hæc sit actus corporis physici 2. de Anima tex. 6. sed subiectum proximum, & immediatum. Iterùm dices, ergo falsum est, quod ait Philosophus, hæc tria in omni generatione reperiri. Neg. consequentiam, in omni enim reperitur materia prima immediatè vel mediatè, ut in proposito.

7 Secundò. Hæc definitio principiis in particulari non convenit, quia non omnia fiunt ex hac materia, ex hac forma, ex hac privatione, sed neque in communi, quia definitio communioris convenit particularibus, saltem secundario, sed hæc, ut probatum est principiis particularibus accomodari non potest. Respondetur, hìc definiri principia in communi, nec necesse est, definitionem communioris particularibus convenire, quando commune definitur in sua communitate, & ut supponit simpliciter, quomodo describitur hæc ratio generalis principiorum, licèt etiam hæc definitio in sensu distributio particularibus quoque accomocari possit, si distributivo fiat, tam ex parte subiecti, quam prædicati in hunc modum. Omnia fiunt ex principiis, ergo hoc fit ex istis, & illud ex illis. Sed dices quomodo ex principiis in communi dicantur omnia fieri, si generatio est rei singularis, & res fit ex principiis particularibus; Respondetur, quod non dicuntur omnia fieri ex principiis in communis muni quasi quod principia communia, ita physicè se habeant in generationibus particularibus, sicut principia particularia, sed dicuntur omnia fieri ex ipsis, quia in qualibet generatione concurrit aliquid per modum formæ, aliquid per modum privationis, & aliquid per modum materiæ; hinc nos abstrahentes ab his particularibus rationibus rationes communes dicimus, quod principia in communi sunt ea, ex quibus omnia fiunt, quia scilicet in qualibet generatione est aliquid, quod habet rationem materię, aliquid formæ, & aliquid privationis: sensus igitur est, quod omnia

omnia fiunt ex principiis in communi in esse signato, & singula ex singulis in esse exercito.

Tertiò. Cælum est præstantissimum corpus naturale, & tamen non est ex his principiis; Tum quia in sententia Philosophi caret materia, & forma, ut ait Doct. 2. dist. 14. quæst. 1. Tum quia in eo privatio non reperitur, ergo non omnia ex his fiunt. Respondetur, per ly *omnia* non denotari res ipsas, ut dictum est in explicatione tertiæ conditionis, sed generationes, & mutationes omnium, quæ generantur, & mutantur; undè cum cælestia corpora mutationi accidentali subiecta sint, hac ratione tria illa principia participabunt, & aptior responsio est ista, quam illa communis in his nimirum libris Phys. & præsertim in hoc primo, tradi principia rerum corruptibilium, hoc enim repugnat tum Arist. instituto, qui in Prœemio præmisit, se velle incipere tradare à communioribus principiis, quod utiq; non præstitisset, nisi in hoc loco de principiis omnium rerum naturalium in fieri egisset. Tum etiam quia si corpus naturale, ut supponit simpliciter statuimus adæquatum subjectum in his libris, cum hoc deindè minimè cohæret, quod in 1. & 2. Phys. agat de principiis corporis generabilis cum potius de principiis corporis naturalis in communi, tum in fieri, tum in facto esse agere debeat, & ita fecisse ostendemus quæst. sequenti.

8 Dicimus secundò, præfatam definitionem exprimere conceptum communem principii univocè convenientem, cum aliqua tamen analogia, quæ stat cum univocatione ex Scot. 1. dist. 3. quæstion. 3. materiæ, formæ, & privationi, ut subsunt relationibus principii, ita quod non definiuntur ibi principia disiunctivè, sed definitur generalis ratio principii abstrahens à particularibus rationibus principiandi, positivis, & privativis, per modum subjecti, per modum termini ad quem, & per modum termini à quo; Hæc conclusio probatur simili ratione, qua Scot. utitur in 1. dist. 3. quæstion. 2. B. ad probandam univocationem entis; Omnis intellectus certus de uno conceptu, & dubius de duobus, seu diversis, habet conceptum, de quo est certus, alium à conceptibus, de quibus est dubius, sed intellectus naturaliter esse potest certus, quod in aliqua mutatione quipiam, puta privatio, vel forma, est principium illius, dubitando, an per modum termini à quo, vel ad quem, ergo conceptus principii in communi est alius à conceptu principii per modum termini à quo, vel ad quem, & ita neuter ex se, sed in utroque inclusus quiddirative, ergo univocus, & univocè dictus; major probatur, quia nullus idem conceptus est certus, & dubius, ergo vel alius, quod est propositum, vel nullus, & tunc non erit certitudo de aliquo conceptu; minor probatur per exemplum mutationis deperditivæ, certi sunt omnes, ad hanc mutationem, præter materiam, concurrere in ratione principii formam, & privationem, dubitant vero, an privatio sit principium in tali mutatione per modum termini ad quem, vel à quo, ergo &c. quare si similis Scoti ratio probat univocationem entis, etiam, & univocationem principii probabit ad tria illa principia materiam, formam, & privationem, ex hoc autem deducitur præfatam definitionem, cum sit principii in communi, conjunctivè materiæ, formæ, & privationi convenire. Hanc conclusionem tenet Fuentes 1. Phys. quæstion. 3. art. 3. sed satis perplexè, itaut pervertat terminos Scoticos de univoco prædicato, & univocè prædicari.

Sed contra hanc conclusionem obiici solet commune, sed solidum argumentum quoad afferunt Complut. disput. 5. sect. un. Enti reali, & rationis, positivo, & privativo nihil esse potest commune univocum, sed privatio, & ejus habitudo ad generationem utique nil positivum importat, materia verò, & forma, & earum habitudinem ad eandem sunt entia realia, & positiva, ergo &c. ex quo postea deducitur, hanc distinctionem tribus illis principiis conjunctim competere non posse, quod etiam probari potest, quia cum mutatio aliam habeat habitudinem ad materiam, aliam ad formam, & aliam ad privationem, secundùm etiam diversam habitudinem eis competere debet; quia ratione data opera Philos. principia definivit in plurali, & non in singulari.

9 Respondetur, majorem illam non esse propositionem immediatam, sed mediatam, ut constat ex Scot. 1. dist. 29. quæstion. unic. dependet enim ex hac alia propositione; Ei, quod est simpliciter tale, & ei quod est secundùm quid tale, nihil est commune univocum in quid, positivum, & negativum, ens reale, & rationis sunt hujusmodi, ergo &c. At minor hæc non est vera, nisi ea membra comparentur ad aliquod commune prædicatum, quod uni simpliciter, & absolutè competat, & alteri membro, non nisi concipiatur ad modum alterius, sicut se habet hoc prædicatum *ens* ad ens reale, & rationis, positivum, & privativum; quod si comparentur ad communè prædicatum, quod utiq; ex æquo simpliciter, & absolutè competit absq; eo, quod unum concipiatur ad modum alterius, falsa est ea minor, & hac de causa ratio principii convenit univocè formæ, & privationi, non ratio entis, quia, ut privatio dicatur principium generationis, non exigit, quod concipiatur ad modum formæ, & principii per modum termini ad quem, sed tunc verè concipitur tale, quando concipitur, ut privatio, & terminus à quo; at non ita est de ratione entis; ad hoc enim, ut tenebra dicatur ens, petit concipi ad modum lucis, formæ scilicet per aerem extensæ, sanè fatentur omnes, privationem esse simpliciter principium generationis, sicuti forma, non ita simpliciter ens: Exemplum ad hoc explicandum haberi potest à Doctore 1. d. 23. quæstion. 1. de negatione infinitante; hæc enim negatio v. g. non lapis, competit enti, & non enti homini scilicet, & Chimeræ, univocè; quia ut competat Chimeræ, non exigitur, quod concipiatur ad modum alterius membri, scilicet hominis; sed sufficit si concipiatur, ut Chimera, exemplum clarius habemus in morabilus; genus enim moris univocum est in quid ad tres suas species, Bonum, Malum, & indifferens, cum tamen malum inter eas species privationem dumtaxat bonitatis præseferat. Quòd verò principia ab Arist. sint in plurali definita, non infert necessario, quod ea definitio competat materiæ, formæ, & privationi disiunctivè, multa enim alia in plurali definiuntur, quæ tamen conjunctivè, ut prædicata univoca, inferioribus conveniunt sic in Antepræcedamentis describuntur in plurali Æquivoca, Univoca, & Denominativa, in prædicametis Relativa, quæ tamen definitiones unitatem conceptus præseferunt, & exprimunt, univocè convenientis inferioribus suis.

QUÆSTIO II.

Quænam principia hic definiantur.

10 Difficultas est, an præfata definitio sit principii, prout etiam quatuor omnes amplectitur causas, an potius describantur principia tantum intrinseca, & horum, an principia intrinseca generationis tantum, an etiam rei genitæ, hoc est, an principia intrinseca in fieri dumtaxat, an etiam in facto esse; & si describuntur principia generationis tantùm, & in fieri, an generationis substantialis præcisè, an potiùs generationis in communi ad substantialem, & accidentalem, Hurtadus disput. 1. sect. 2. tenet, Aristotelem hìc principia descripsisse generatim, quatuor etiam complectendo causas. Aversa quæstion. 10. sect. 2. putat, hìc assignari, & definiri principia generationis, ut sic, prout à quacumque acceptione particulari præscindit, non autem in ratione mutationis tantùm. Conimb. Complut. & Ruvius 1. Physic. c. 5. cum D. Thom. sect. 2. 1. Physic. ajunt, hìc definiri principia, tum generationis, tum rei genitæ, seu tam in fieri, quam in facto esse, quam opinionem sequitur etiam Zab. lib. de naturalis scientiæ constitutione c. 11. Fatentur tandem alii, hìc ab Arist. principia tantùm in fieri, & generationis describi, sed ea generationis tantum substantialis, non autem accidentalis, aut non nisi secundariò, & in gratiam mutationis substantialis, ita Amic. tract. 4. qu. 6. art. 2.

11 Dicimus primò, hìc ab Aristotele describi principia generationis in ratione tantum mutationis, non verò productionis, & ideò ab hac definitione efficientem, & finem excludi debere. Conclusio est Scoti 2. dist. 12. qu. 1. infra 1, ubi ait, Aristot. 1. Phys. egisse de materia, ut habet ordinem ad mutationem, & est contra Aversam, & Hurtadum loc. cit. Pro cujus conclusionis probatione supponimus ex Philosopho 1. Phys. 64. & Scot. 1. dist. 5. quæst. 2. G. generationem in creaturis mutationem annexam habere regulariter, & ideo sumi posse dupliciter, & in ratione productionis, quo sensu convenit composito, & in ratione mutationis, quo sensu convenit subjecto, seu mobili, quod de privatione transit ad formam ex Arist. ibi, quo supposito, ita probatur conclusio. Hìc à Philosopho principia definiuntur generationis in eo sensu, quo subjectum exigit, at non petit subjectum in ratione productionis, sed tantum in ratione mutationis, nam ratione productionis, convenit cum creatione, quæ subjectum quodcumque excludit, major patet ex processu Philosophi 1. Phys. ubi, ut necessaria principia generationis adinveniret, præter contraria, exigit tertium principium, scilicet subjectum. Accedit, quod, ut ipse Aversa fatetur, si particula *ex* sumatur in rigore sermonis, quo proprium sensum suum reddit, excluduntur efficiens & finis; non enim res dicitur fieri ex suo agente, sed à suo agente; non dicitur fieri ex suo fine, sed propter suum finem; fatetur etiam, in hoc sensu hìc ab Arist. sumi, ergo etiam fateri tenetur, non hìc definiri principia generationis in ratione productionis, quia ut actio, & productio est, intrinsecè dicit in suo conceptu principium agens, & constituitur per respectum ad causam agentem ex ipso Aversa ibidem. Ex hoc autem, quod hìc definiantur principia generationis in ratione mutationis tantum, clarè deducitur, quòd excluduntur ab hac definitione efficiens, & finis; nam in ratione solùm productionis respicit agens, & finem, quatenus agens agit propter finem, in ratione verò mutationis præscindit ab efficiente, & fine, & respicit tantùm materiam, formam, & privationem, cum ut sic sit formaliter actus mutabilis, de privatione transit ad formam.

12 Contra hanc conclusionem obiicit Aversa. Primò, quia generatio non tantùm sub ratione mutationis, sed etiam sub ratione actionis, & productionis considerari potest, in quo sensu intrinsecè respicit agens pro principio, & sub aliis rationibus quoque, ergo cum hìc assignet principia generationis, ea que definiat, non est arctanda hæc definitio ad principia generationis in ratione mutationis tantum, sed amplianda est ad principia generationis ut sic, prout à quacumque speciali acceptione præscindit; præsertim, quia Arist. ipse, dum 1. Phys. tria principia assignavit, nec meminit quidem mutationis in eo sensu, nec sub nomine mutationis principia designat, sed vel absolutè, vel sub nomine fieri, ut tex. 43. & 45. & 48. ac seq. vel sub nomine generationis, ut tex. 68. Deindè argumentatur Hurtadus loco supra citato. Ea principia describit Philosophus c. 5. de quibus acturum se dicit cap. 1. ubi proponit, se acturum de principiis causis, & elementis naturalibus, ea autem sunt omnia principia rei naturalis, causas omnes complectendo, ergo &c. Deniq; hæc definitio cuiuscumque principio generatim sumpto accommodabilis est, omne enim primum ea ratione, qua est primum, non habet principium, alioquin non esset primum, & omnia principiata in eo genere pendent ab eo, ergo omni tali principio dicendum est competere præfatam definitionem.

Respondetur, posse utique generationem sub gemina illa ratione considerari, at falsum est, in 1. Phys. considerari sub utraq; & principia ejus, ut sic, assignari, principia siquidem ejus sub ratione productionis assignat 2. Phys. dum ait, causam efficientem esse principium, undè motus, at hìc assignat tantùm principia illius in ratione mutationis, & falsum omnino est; Arist. nunquam mutationis meminisse, cum enim in tex. 68. colligat, se assignasse, quænam sint principia generationis, & quot, ne quis putaret, ipsum loqui de generatione in ratione productionis in fine textus ipsam specificat sub nomine mutationis, & quando eam nuncupat sub nomine fieri, non utique ly *fieri* notat productionem termini ad quem, sed transmutationem subjecti (nam fieri in creaturis non est sine mutatione) ut patet ex illius exemplis, nam quando dicimus, Petrum fieri musicum, aquam fieri calidam, proprius sensus non est, quòd Musica producatur in Petro, vel caliditas in aqua, sed Petrum, de non musico, musicum fieri, hoc est, in musicum transmutari, aqua de non calida, fieri calidam, idest in calidam transmutari.

Ad Hurtadi rationem negari potest major, & minor; major quidem, quia nulla videtur necessitas describendi cap. 5. omnia ea principia in universali, de quibus se acturum dixit in Prœmio, quia illud non est prœximum solius primi Phys. sed Philosophiæ totius, undè satis est, ut principia in fieri assignet 2. Phys. principia in facto esse, & causas, tam intrinsecas, quam extrinsecas in secundo, potest etiam negari minor, quia quid Aristot. intelligat in Prœmio per principia, causas, & elementa, quot sunt capita, tot sententiæ. Ad confirmationem dicimus tandem, quod licèt si ly *ex* communiter sumatur, prout extenditur ad omnem causalitatem in communi significandam, quo sensu dicimus filium esse ex Patre, omnia ex Deo, &c. accommodari posset illa definitio omnibus principiis in universali; tamen si sumatur in rigore, & propriè, ut hìc Aristoteles sumpsit, non benè explicat causalitatem efficientis, & finis, quia nec res dicitur fieri ex suo agente, sed à suo agente, nec ex fine, sed propter finem.

13 Dicimus Secundò, hìc definiri principia generationis tantùm, non autem rei genitæ, seu principia in fieri tantùm, non autem in facto esse. Colligitur ex Scot. loc. cit. ubi dicit, Philosophum egisse de materia, quatenus est subjectum generationis, non autem quatenus pars compositi, & est contra Auctores supra cit. D. Thom. Zab. Conimb. Ruvium, & alios etiam ex nostratibus. Probatur primò auctoritate Philosophi 1. Phys. tex. 68. ubi epilogans se assignasse quæ sint principia rerum naturalium, & quot, ne aliquis suspicaretur, se fuisse locutum etiam de principiis rei genitæ, exprimit, se assignasse *principia rerum naturalium, quæ circa generationem*, hoc est, principia, quæ ad generationem concurrunt; his verbis principia rei genitæ excludens, de quibus postea agit in secundo. Deindè ratione, quia, & si materia, & forma sint principia in facto esse, utpotè, quæ intrinsecè constituunt compositum per modum partium, non idcirco hinc rectè infertur, hìc assignari, & definiri, ut talia, cum etiam sint principia in fieri, & generationis, & etiam sic à Philosopho considerari debuerint, nec etiam benè diceretur, in utroque sensu hìc assignari, & definiri. Tum quia in hoc 1. Phys. semper consideratur materia, ut subjectum transmutationis, & forma; ut terminus ad quem ejusdem, per quas habitudines exprimuntur eorum causalitates in fieri, non in facto esse, sic enim exprimuntur per esse partem potentialem, & actualem; Tum quia, ut principia rei genitæ, & in facto esse considerantur tantùm in secundo, & sub nomine naturæ, & sub nomine causarum intrinsecarum.

Contra hanc conclusionem obiiciunt Auctores citati, quia sensus definitionis principiorum hìc est, *omnia fieri ex ipsis*, tanquam ex partibus componentibus, vel tamquam ex termino à quo, quibus modis principia ipsa nec fiunt ex aliis, nec ex alterutris; & sanè quòd materia consideretur 1. Phys. vel ut principium rei genitæ, & in facto esse, clarè colligitur ex ejus definitione tradita tex. 82. ubi definitur in ordine ad compositum, cùm dicitur, *materia est subjectum ex quo fit, quod fit, cum insit*. Addit Zab. in hoc primo tractari de principiis constitutivis corporis generabilis, & corruptibilis, ut constat ex tex. 68. ubi ait, se de principiis loqui rerum naturalium, quæ generationi, & interitui obnoxiæ sunt, & in secundo tantum de principiis corporis naturalis in communi, & his quidem cognoscendi, non essendi, cùm talia non habeat. Respondetur non esse talem illius particulæ *ex* sensum, qualem ipsi fingunt, hoc enim est confundere rationes principii in fieri, & in facto esse, sed is est, quem nos tradidimus quæstione præcedenti in explicatione tertiæ conditionis principiorum, & negamus, 1. Phys. definitam fuisse materiam in ordine ad rem genitam; sic enim definitur 1. Phys. sub nomine naturæ, & tex. 28. sub nomine causæ materialis *ex quæ fit aliquid, cum insit*; sed definitur in ordine ad generationem, & corruptionem, ut patet ex ipso contextu; intendit enim ibi ex eo ostendere materiam ingenerabilem, & incorruptibilem, quia est subjectum primum in omni generatione, & ultimum in qualibet corruptione, additit tamen particulam *cum insit*, ut intelligeremus, non quomodocumque ex materia fieri compositum, sed ita ex ea fieri, ut etiam in ipso per modum partis constituentis remaneat, id in 2. Phys. ex professo ostensurus. Negamus item omnino quod addit Zab. in 1. Phys. tractari de principiis corporis generabilis, & corruptibilis, hoc enim directè repugnat Aristotelis intentioni, quæ erat incipere à principiis communioribus corporis naturalis, ut sepè diximus supra, & textus ille non benè explicatur à Zab. quia cùm inquit Philosophus, *quot igitur principia sint rerum naturalium, quæ circa generationem, & quomodo, tot, dictum est*, relativum illud *quæ* refertur ad principia, non ad res naturales, itaut per hoc excludere voluerit consideationem principiorum rei genitæ, ut dictum est in probatione conclusionis, non autem res in generabiles.

14 Dicimus tandem, hìc definiri principia generationis, nedum substantialis, sed etiam accidentalis, seu assignari principia mutationis in communi ad substantialem, & accidentalem. Conclusio est Scoti loc. cit. ubi ait Philosophum 1. Phys. locutum esse de materia, ut est subjectum, non solùm in generatione, sed etiam in alteratione, & est contra Doctorem ultimæ sententiæ. Probatur primò auctoritate Philosophi, qui tex. 57. ait, se dicturum de omni generatione, reddit rationem, quia secundùm naturam debemus prius aggredi principia communia, deindè particularia speculari, quem locum communiter explicant Interpretes, præsertim verò Simplicius, & Vicomer. qui stant pro nostra conclusione; de generatione, & mutatione omni tam substantiali, quàm accidentali, cujus principia inquiunt hìc Aristotelem inquirere, ergo principia, de quibus agit Philosophus in hoc 1. Phys. sunt principia communia mutationi substantiali, & accidentali.

Confirmatur; Tum quia cum dixisset Philosophus tex. 57. se velle inquirere principia generationis omnis, tex. deindè 62. duplicem generationem distinguit, alteram simplicem idest substantialem, alteram secundum quid, idest accidentalem, & utramque explicat, ergo utriusque principia inquirit; Tum quia cum 2. Phys. tex. 27. ait, se velle inquirere causas generationis, & corruptionis, & omnis physicæ mutationis, agit de causis communibus mutationi substantiali, & accidentali, ergo etiam cum hìc ait, se velle inquirere principia omnia generationis, inquirit principia communia mutationi substantiali, & accidentali.

Demum, principia, de quibus agit Philosophus 1. Phys. materia, forma, & privatio reperiuntur suo modo in omni mutatione, tam substantiali, quam accidentali, cùm enim ferrum ex non calido fit calidum non minus ferrum, tamquam subjectum, ex privatione frigoris mutatur, & transit sub forma caloris, quam in mutatione substantiali, materia, quæ est sub forma ligni, mutatur, & transit sub forma ignis, ac proindè à mutatione substantiali, & accidentali potest abstrahi conceptus mutationi in communi, ita etiam à principiis mutationis substantialis, quæ sunt materia prima, forma substantialis, & ejus privatio, & a principiis mutationis accidentalis, quæ sunt materia secunda, seu corpus, & compositum, (quod modò supponimus subjectum inhæsionis accidentium) forma accidentalis, & ejus privatio, abstrahi possunt principia in communi, hoc est conceptus materiæ, formæ, & privationis, præscindens à substantiali, & accidentali, in qua abstractione dici solent principia communitatis, & principia universalia, quia prædicantur in recto de omni materia, forma, ac privatione mutationis, tam substantialis, quàm accidentalis, & cum ad Philosophum naturalem non magis pertineat agere de mutatione, quæ nectitur generationi substantiali, quam de ea, quæ nectitur accidentali, cùm hæc sit effectus propriæ passionis corporis naturalis; sanè dicendum est, Aristotel. in hoc 1. Phys. de principiis generationis fuisse in tali communitate locutum, cum alibi de his non tractet, ne cogamur ipsum asserere mancum in investigatione principiorum omnium rerum naturalium.

15 Contra hanc conclusionem obiiciunt. Tum quia in 1. Phys. materiam tantum definivit Philosophus, quæ est subjectum generationis substantialis. Tum quia plurima dicit, quæ de generatione substantiali tantum verificantur; tum tandem quia materiam naturalium investigat per materiam artificialium; undè si de principiis mutationis accidentalis agit, hoc facit in gratiam mutationis substantialis, ut per principia illius veluti notiora, & sensibiliora in notitiam istorum deveniremus. Respondetur; utique Philosophum plurima dixisse, quæ de generatione substantiali tantum verificantur, ac etiam plurima dixit, quę tantum verificantur de accidentali; concedimus etiam per viam mutationis accidentalis nos manuducere in cognitionem substantialis; & per subjectum illius, nos devenire in cognitionem subjecti istius, non quia intentum Philosophi sit de substantiali solùm agere, & ejus inquirere principia, cum text. 57. expresè dicat, se velle adequatè cujuscumque generationis principia investigare per se, & directè, sed quia illa notior est, & magis sensibus obvia, & materiam primam, quæ est subjectum mutationis substantialis speciatim definivit, quia hæc ignotior erat, & speciali explicatione indigebat, quia non indigebat materia mutationis

nis accidentalis, quæ cum sit corpus, & compositum naturale minus est à sensibus remotum: ipsa materia prima. At instat Am. l. c. de accidentibus materialibus non per se directè tractatur in Philosophia, sed indirectè tantùm, & per ordinem ad corpus substantiale, cujus sunt accidentia, ut etiam nos diximus in quæstione proœmiali de subjecto Philosophiæ, ergo à pari mutatio accidentalis non est per se tractanda, nisi in ordine ad mutationem substantialem. Respondemus, non solùm mutationem accidentalem, sed neque substantialem esse per se tractandam à Philosopho, sed utramque in ordine ad subjecta, quorum sunt mutationes, & cum subjectum mutationis substantialis sit materia prima, accidentalis vero corpus naturale, & compositum, cujus materia prima est pars, utraque considerari debet in ordine ad illud, mutatio quidem accidentalis proximè, veluti effectus adequate passionis illius; substantialis autem remotè veluti effectus passionis materiæ, quæ etiam ad compositum ordinatur, nec valet assumpta paritas de accidentibus materialibus in ordine ad corpus, & mutatione accidentali in ordine ad substantialem, quia accidentia materialia ordinantur ad corpus, veluti ad subjectum suum, non autem mutatio accidentalis sic ordinatur ad substantialem.

16 Sed quæres, An sub hac mutatione accidentali, cujus quoque principia investigat, ac definit Aristoteles 1. Phy. etiam mutatio secundùm locum sit recensenda? Respondetur, utique cum in motu locali æquè benè, sicut in cæteris ea tria notare possimus, subjectum scilicet, & duos contrarios terminos, scilicet à quo, & ad quem. At contra arguit Zab. loc. cit. hic agitur de principiis in fieri, & generationis, sed motus non recipit nomen fieri, & generationis nisi ad modum improprie, ergo sub hac mutatione accidentali, cujus principia hic investigantur, motus localis comprehendi nequit, minor probatur primò, quia Aristoteles 1. Phys. tex. 62. enumerans omnia, quæ fieri dicimus sive secundùm substantiam, sive secundùm accidens, ut inde colligat, in omnibus, quæ fiunt, necessariam esse subjectam materiam, omnes mutationes recenset, tum substantiales, tum accidentales, cum ab arte, tum à natura factas, sola tamen excepta mutatione secundùm locum, cujus nec verbum quidem. Deindè generari, & fieri propriè dicitur, quando acquiritur forma aliqua inhærens ei, quod mutatur, sed talis non est, nisi una trium Cathegoriarum, Substantiæ, quantitatis, & qualitatis; locus enim est res, externa, quæ proindè vocari non potest forma rei motæ, ubi verò non est aliquod absolutum, quod possit vocari forma. Tandem nunquam dicere solemus, id, quod loco movetur, generari, vel fieri, nisi ad modum improprie. Respondetur negando minorem, & ejus primam probationem, quia ibi expresè meminit Ubi, ut mirum sit, quomodo Zab. id ausus sit negare. Ad secundam probationem negamus minorem, licèt enim Ubi quid absolutum non sit, est tamen forma respectiva, quam mobile secundùm locum propriè acquirit ubi inhærentem, ut fusiùs disputatione de loco 4. Physicor. Ad tertiam negatur assumptum, cùm hunc ipsum loquendi modum docuerit Aristoteles expressis verbis 8. Phys. tex. 24. dicens, *& ipsum moveri fieri quoppiam, & corrumpi videtur omnibus*.

QUÆSTIO III.

Quot sint hujusmodi principia.

17 De numero principiorum rerum naturalium magna olim erat controversia inter Arist. & antiquos, quorum aliqui unum, & hoc immobile, ut Parmedines, & Melissus; aut unum aliquod ex elementis, ut Heraclitus ignem, Anaximenes aerem, Thales aquam; Aliqui duo, ut Empedocles litem, & amicitiam inter quatuor elementa; Alii tria, ut Plato in Timeo Materiam, Deum, & Ideam, quidam viginti, ut Pythagorici, ponentes numeros rerum principia, & decem enumerantes ex una parte, bona, decem alios ex altera parte, mala. Alii tandem infinita, ut Anaxagoras, Democritus, Leucippus, & Epicurus, omnia ex athomis componentes. Aristoteles autem 1. Phys. post longam, & maturam rei discussionem, tria asseruit principia in fieri rerum naturalium, materiam, formam, & privationem, quæ modo in omnibus Scholis est receptissima, & plausibilis sententia.

18 Dicimus itaque principia intrinseca cujuscumque physicæ mutationis esse tantùm tria, non plura, nec pauciora, Materiam nimirum, Formam, & Privationem. Conclusio communis est in schola peripatetica, quæ prius explicatur, deindè probatur; loquimur de mutatione physica ad excludendam creationem, transsubstantiationem, quæ propriè, aut non sunt mutationes, aut saltem non physicæ; loquimur de quacumque mutatione physica, ut omnes physicas mutationes comprehendamus, tam substantiales, quam accidentales; tam naturales, quam violentas, vel neutras; tam acquisitivas, quam deperditivas, omnes enim hujusmodi mutationes ad Physicum spectant, qui universim de omnibus mobilibus agit; quamvis aliquin verum sit, inter physicas mutationes, naturale præsertim, & acquisitivam esse muneris physici, eiusque principia præsertim inquiri; ex quo tandem fit nos hic per materiam intelligere quodcumque subjectum, tam mutationem, quam motus; per formam quamcumque formam, tam substantialem, quam accidentalem; per privationem item quancunque privationem, sive formæ substantialis, sive accidentalis. Conclusio autem sic explicata probatur ratione ex Arist. deducta 1. Physic. à tex. 50. & sequentibus. Illa sunt principia intrinseca omnis mutationis physicæ, quibus positis, vel intellectis, ponitur, vel intelligitur mutatio; sed hujusmodi sunt materia, forma, & privatio, ergo hæc tria sunt principia intrinseca omnis mutationis Physicæ, major patet, probatur minor, quia mutatio est essentialiter transitus de quodam ad quoddam, sed ad hunc transitum requiritur id, quod transit, terminus ad quem transit, & terminus à quo transit, quæ sunt materia, forma, & privatio, ergo si omnia hæc ponantur, vel intelligantur, ponitur, vel intelligitur mutatio; si vero unum istorum trium non ponatur, neque mutatio ponitur; ex quo etiam probatur, non esse plura, nec pauciora tribus, nam in omni mutatione dantur hęc tria, & sufficiunt, & pauciora non sufficiunt, aliter enim concipi nequit mutatio, nisi conciperido id, quod mutatur, ut est materia, id ad quod mutatur; ut forma in acquisitivis, in deperditivis privatio, & id, à quo mutatur, scilicet privatio in illis, forma in istis, & præter hæc nihil assignari potest, quod sit essentialiter de conceptu mutationis, ut ex argumentorum solutione patebit, ergo &c.

19 Aversa quæst. 10. sect. 2. hunc modum, quamvis ex ipso Philosopho delumptum assignandi trinitatem principiorum refellit; Tum quia generatio non solùm in ratione mutationis considerari potest, sed etiam actionis, & productionis, & in hoc sensu præsertim eam consideravit Philosophus 1. Phys. dum quasi semper eam designat sub nomine fieri; Tum quia forma assignari nequit principium generationis, tamquam terminus ad quem mutationis, nam principium debet esse prius principiato, & forma veluti terminus ad quem est posterior ipsa generatione, & mutatione, quia per eam acquiritur: quare tandem concludit, veram rationem ostendendi sufficientiam, & necessitatem horum trium principiorum, sumi debere ex definitione ipsorum tradita textus 42. quia sumendo particulam *ex* cum omni sua proprietate, assignantur ista tria pro principiis, & aliæ causæ excluduntur, benè enim dicitur, & cum omni proprietate, compositum fieri ex materia, & forma, formam fieri ex privatione, at non ita fieri ex suo agente fieri ex suo fine, sed à suo agente, & propter suum finem. At prima improbatio manet exposita ex dictis quæstione præcedenti nu. 11. ubi probatum est, Philosophum in hoc 1. Phys. loqui de generatione in ratione tantum mutationis, in ratione autem productionis, & actionis, quo sensu comparatur ad agens, & causas extrinsecas, de ea fuisse locutum 2. Phys. Altera impugnatio ex quæst. sequenti ejusdem manebit, ubi ostendemus, propriam principiandi rationem formæ in fieri, esse per modum termini ad quem. Decipitur denique Aversa, dum putat, per definitionem à Philosopho traditam tex. 42. ostendi trinitatem principiorum, veluti necessariam, & sufficientem, id enim Aristoteles non ibi probat, sed probare incipit à tex. 50. ratione à nobis allata, & certè sistendo in solo rigore illius particulæ *ex* probare possumus, principia esse plura tribus; nam cum omni proprietate dicimus, compositum fieri ex materia, & forma, & ex unione materiæ, & formæ ad invicem, & non solùm dicimus, album fieri ex non albo, aquam ex non aqua, sed etiam album fieri ex nigro, aquam ex aere: quando cum privatione expellenda adjungitur forma, seu terminus positivus, atque ita stando in rigore illius particulæ, & unio, & forma expellenda possent cum omni proprietate dici principia rerum in fieri.

20 Contra hanc conclusionem obiicitur primò probando, principia esse plura tribus, quia ad mutationem physicam præter materiam, formam, & privationem concurrunt ex parte materiæ potentia, quantitas, & dispositiones, ex parte formæ requiritur etiam alia privatio, quia exigitur, ut non sit in materia, & possit esse in materia, in quo consistit ratio privationis, ex parte utriusque exigitur unio; quia non fit compositum sine unione partium, ex parte privationis recedentis exigitur, ut adjunctam habeat formam positivam, quæ secum recedat, generatio enim unius est necessariò corruptio alterius, ex parte denique compositi resultantis requiritur necessario ejus privatio, veluti verus, & proprius terminus à quo; homo enim necessario fit ex non homine, album ex non albo, quæ est distincta privatio à privatione formæ, sicut distincti termini sunt partialis, & totalis.

Confirmatur, quia ad mutationem non magis requiruntur tria præ dicta, quam agens, quia sicut motus, ut accidens, dicit ordinem ad subjectum, ita ut actio dicit ordinem ad agens, & universaliter, ut ens creatum involvit in suo conceptu essentiali ordinem transcendentalem ad illud. Nec valet communis responsio, efficiens esse principium extrinsecum mutationis, hic autem quæri intrinseca; quia privatio, cum sit non ens, non potest esse intrinseca mutationi, quæ est ens; & cum præsente forma cesset motus 2. de Gen. 55. non potest forma esse intrinseca motui; & cùm motus habeat rationem accidentis, non potest esse ei intrinseca materia, quæ est subsistantia. Nec rursus valet ad hoc communis responsio hęc tria principia non dici intrinseca mutationi constitutivè, quasi per se, & directè in ipsius mutationis essentia includantur, sed terminativè tantum, quatenus mutatio dicit necessariam habitudinem ad illa tria, nam etiam dicit habitudinem ad efficiens, præsertim si exactam, & distinctam cognitionem illius habere velimus, qualis est cognitio, quæ de re habetur per definitionem.

21 Demum si ista tria sunt principia generationis, ubicunque ea concurrerent, ibi foret vera generatio, quod tamen falsum est, quia in Adami productione hæc tria intervenire, & tamen ea non fuit generatio, ut videtur communis omnium sententia. Et si sunt tria, vel sunt tria secundùm numerum, vel secundùm speciem, vel secundùm genus, vel secundùm analogiam, non primis tribus modis, quia sic res essent tantùm tres; tum quia secundùm distinctionem principiorum distinguuntur principia 12. Metaph. cap. 2. tum quia sunt correlativa, & quot modis dicitur unum, totidem, & reliquum; nec quarto modo, quia nulla entia sunt numerata secundùm unitatem, sed esse tria est esse numeratum, & analogia est quædam unitas. Et ex Aristot. 1. Phys. 56. in quolibet prædicamento est una prima contrarietas, atque adeò cum tantùm sint prædicamenta, erunt viginti principia contraria propter subjectam materiam.

22 Respondetur, neque potentiam, neque dispositiones, neque quantitatem, si materiæ primæ inhærent, constituere principium ab ea diversum, id enim, quod principia multiplicat, est diversa ratio principiandi, & ideo cum isthæc omnia sint conditiones ipsius materiæ ad recipiendam formam, censentur omnia concurrere per modum subjecti, & ad materiam ipsam reduci; idem de unione dicendum, nam quæ se tenet ex parte materiæ, est unio quædam passiva, qua mediante veluti passiva receptione, dicitur forma recipi in materia, ac proindè ad materiam pertinet, nec diversum habet modum principiandi ab ea; quæ se tenet ex parte formæ, est quasi activa quædam informatio, qua mediante forma perficit, & actuat materiam, ac proindè ad formam pertinet, nec diversum habet modum principiandi ab ea, unde nec materia est subjectum aliter se habens nunc, quam prius, nisi ut primo intelligitur unita formæ, nec forma censetur terminus ad quem, nisi ut unita materiæ. Forma autem expellenda, ac ejus privatio, & si ut plurimum in mutationibus interveniat, non tamen distinctum principium efficit. Tum quia non semper intervenit, ut cum aer fit lucidus. Tum quia quando intervenit, per accidens intervenit, ut Scotus docet in 2. dist. 1. quæst. 5. in fine ex Philosopho 5. Phys. text. 7. & 8. ubi ait, quod terminus à quo per se mutationis non est quid positivum, sed privatio; nam si per divinam potentiam, aut forma introduceretur in materiam nudam, aut forma præexistens non aboleretur per adventum novæ, adhuc foret vera mutatio, & quod generatio unius sit corruptio alterius, provenit, non per se ex necessitate mutationis, sed per accidens ex incompossibilitate formarum, ut notat Doctor. 2. dist. 1. quæst. 3. L. Præter autem privationem formæ in materia, nulla alia privatio in mutatione necessariò intervenit, non privatio materiæ in forma, quia privatio est negatio in subjecto capaci, at forma non est capax materiæ, & quamvis forma præcederet non unita materiæ, cui tamen uniri posset, non rectè diceretur adhuc forma privata materia, sed potius unione ad materiam, quia est capax, & receptiva unionis ad materiam, non autem materiæ. Nec minus privatio totius esse compositi, quia hæc est negatio extra genus, concurrens veluti terminus à quo ad creationem, non autem ad generationem, quæ pro termino à quo petit negationem in genere, & in subjecto, & hanc insinuare vult, non illam modus ille loquendi: homo fit ex non homine, album ex non albo, idest homo fit ex subjecto privato forma hominis, album ex subjecto privato forma albedinis; & quando etiam omnes hæ privationes intervenirent, non adhuc multiplicarentur principia, quia omnes haberent eundem modum principiandi, scilicet per modum termini à quo.

Ad Confirmationem negatur assumptum, quia hic non consideratur generatio ut actio, vel ens creatum, sed præcisè ut mutatio; qua ratione explicitè nec dicit ordinem ad transcendentia, nec ordinem ad agens, sed tantùm ad illa tria, materiam, formam, & privationem; unde si anima separata seipsam uniret corpori absque alia causa efficiente, perfectè intelligeretur conceptus mutationis, ut sic; absque ordine ad agens, loquendo de perfecta cognitione quidditativa rei, lis enim non petit causarum externarum explicationem, sed tantùm principiorum, sine quibus res percipi nequit; & solutiones ad instantias ibi factas adhibitæ, sunt optimæ.

Ad aliam Confirmationem gratis concedimus, omnem eam productionem, in qua ista tria principia interveniunt, esse veram generationem, & talem esse productionem Adami, si isthæc ibi intervenere, & solummodo fuisse supernaturalem in ordine ad agens. Concedimus item, ista principia esse tria secundùm genus, sed negatur, res naturales, & composita tot esse futura, quia ista non sunt principia compositorum sed generationis eorum; & ista tria non sunt principia diversarum rerum, sed unius rei, scilicet generationis physicæ in communi. Denique quando etiam diversæ forent contrarietates in unoquoque genere, non proindè multiplicanda sunt principia contraria ultra binarium numerum, quia omnia in communi haberent eundem concurrendi modum, scilicet per modum termini à quo, & ad quem, ratio enim principiandi, ut sæpè dictum est, principia diversificat.

23 Secundò ex alio capite arguitur, quod sint pauciora tribus. Tum quia tria principia assignata univocè analogicè conveniunt in genere principii, ergo sunt unum genere, non tria genere distincta, & prima cum his tribus adhuc detur unum prius commune omnibus. Tum quia Aristoteles 1. Phys. text. 66. ait, materiam, & privationem esse unum numero, & 68. quod alterum contrario-

dicitur principium per accidens, ergo duo sufficiunt. Tum quia generatio in ratione mutationis dicit respectum quendam subjecti informati ad non informationem immediatè præcedentem, ut sæpè Scot. docet; præsertim 2. dist. 1. quæst. 5. T. & in 4. dist. 11. quæst. 1. E. at principia relationis cujuscunque sunt tantùm duo, scilicet ejus extrema, fundamentum, & terminus, ergo duo tantùm erunt generationis principia. Tum denique quia non in omni mutatione hæc tria interveniunt, in speciebus enim consecratis fiunt mutationes naturales, & physicæ rarefactionis, calefactionis, & similes, cum tamen ibi materia non adfit, & cum homo nutritur ex illis, dicunt Theologi, in eodem instanti creari materiam à Deo, & simul formam substantialem introduci, & consequenter mutationem substantialem fieri nulla interveniente privatione, quia non datur in eo instanti, in quo est forma, nec antea, cum materia non extaret; ut autem materia dicatur privata, debet in aliquo saltem instanti temporis formam præcedere, & non sufficit solùm instans naturæ, & generatio substantialis fieri potest absque eo, quòd forma sit terminus ad quem illius, & ita sit, cùm forma præexistens inducitur de novo in materiam, ut patet in nutritione hominis.

24 Respondetur, nihil horum urgere, sicut enim bene assignantur quatuor causarum genera ob diversas rationes specificas causandi, licèt omnes in communi ratione causæ conveniant; ita in proposito omnia principia conveniunt in ratione communis principii, rectè tamen adhuc distinguuntur in tria genera juxta triplicem principiandi rationem, & quamvis ratio principii communis illis tribus sit prior eis logicè, & prioritate communitatis, seu prædicationis, illa tamen tria principia sunt priora physicè, & prioritate causalitatis, in quo sensu Philosophus hæc principia præsertim appellavit prima. Ad secundum cum Philosophus text. 66. materiam cum privatione vocat unum numero, intelligi debet negativè, quatenus, scilicet privatio non est entitas positiva realiter distincta à materia, aut vocat unum numero, idest subjecto, & in text. 68. noluit excludere privationem, sed tantùm insinuare, quòd non omnia principia concurrunt ad generationem per influxum positivum, sic enim concurrunt solùm materia, & forma, cujus absentia, & præsentia in materia facit mutationem, imò implicitè enumeravit privationem, dum formæ absentiam dixit; privatio enim, ut ait Vicomercat. ibi, nil aliud est, quam formę absentia, & text. 75. appellavit eam principium per accidens respectu rei genitæ, non generationis, ut notat Scot. 2. dist. 12. quæst. 1. sub I. Ad tertium, quod generatio in ratione mutationis sit respectus, vel materiæ ad formam, ut novus, sicut loquitur Doctor in 2. dist. 2. quæst. 5. S. & T. vel informationis, seu subjecti informati ad non informationem immediatè præcedentem, ut loquitur in 4. dist. 11. quæst. 1. E. non tollit trinitatem principiorum, quia respectus iste non fundatur in materia quomodocumque, sed in ea, ut de novo informata, seu ut aliter se habente secundùm formam, quam immediatè antea non habebat, in quo tria constat intervenire, materiam veluti, subjectum, & fundamentum respectus, formam in materia, quasi rationem fundandi, privationem immediatè præcedentem, veluti terminum, quare, sive explicetur per respectum ipsa mutatio, sive per transitum, semper tria insinuantur in ea. Ad quartum hæc tria semper inveniuntur in quacumque mutatione physica; unde in mutationibus accidentalibus in Eucharistia contingentibus reperitur quantitas, gerens vicem materiæ, & si aliqua contingit sine subjecto, non erit physica, & naturalis, sed miraculosa; & quando ex speciebus consecratis nutritur homo, & universaliter, quando subjectum in eodem instanti cum forma creatur, negandum est, intervenire generationem in ratione veræ mutationis physicæ, quia subjectum in his casibus non verè mutatur, cùm enim nunquam præfuerit sub opposito; in rigore dici nequit, quod nunc se habeat aliter, quàm prius, ut docet Scot. 2. dist. 5. quæst. 2. L. & 3. dist. 2. quæst. 3. E. & dist. 7. quæst. 2. E. & clarissimè in 4. dist. 43. quæst. 5. Non est denique semper necessarium, quòd dum forma est principium in fieri, seu generationis compositi, sit etiam terminus ad quem suę productionis; idest quod tunc producatur, quando fit compositum, sed sufficit, quod sit semper terminus ad quem mutationis, idest terminus, ad quem materia transit, terminus, qui licèt de novo non producatur, de novo tamen in materia acquiritur, semper enim materia dicitur transire de privatione ad formam, sive forma præexistat, sive non.

Demum specialiter objici solet contra privationem, quod nunquam in mutatione interveniat, quia nunquam in aliquo instanti reperitur sine forma antecedenti, vel subsequenti, & dum materia est cum forma antecedenti, non habet privationem subsequentis, quia non potest eam habere simul cum præcedenti, ergo nunquam materia reperitur cum privatione subsequentis formę. Resp. materiam dici privatam forma subsequenti, cum est sub antecedenti, nec enim opus est, ut dicatur privata forma subsequenti, quod possit eam simul obtinere cum præcedenti, sed sufficit, quod de se sit capax ejus præscindendo à præcedenti, & quod posset illam acquirere istam dimittendo; sic oculus cęcus dicitur visu privatus, non quia possit simul visum habere cum humore noxio, sed quia potest illum absolutè recipere præscindendo ab humore noxio, & sic etiam in mortalibus peccator dicitur gratia privatus, non quia possit gratiam simul habere cum peccato, sed quia absolutè potest gratiam acquirere, si peccati pœniteat; ratio à priori est, quia materia secundùm suam potentialitatem est subjectum capax omnium formarum præscindendo ab illa, quam actu habet, neque ista

reddit eam intrinsecè ineptam ad alias, sed extrinsecè tantùm, quod impedimentum tollitur per dispositiones.

QUÆSTIO IV.

Quænam sit ratio principiandi singulorum.

23 QUamvis omnes in eo convenire videantur, quòd privatio est principium fieri per modum termini à quo, & abjectionis in mutatione acquisitiva; de forma tamen sentiunt nonnulli, nequaquam constitui posse principium generationis, & tanquam terminum ad quem mutationis, sed potius constitui debere, quatenus pars constitutiva totius, ita Aversa quæst.10. sect.2. 3. & 5. ubi pari ratione speculatur de materia, esse nimirum principium generationis compositi per modum partis potentialis constitutivæ, per modum verò subjecti recipientis concurrere ad generationem formæ, non compositi. Et adhuc inter eos, qui materiam statuunt principium in fieri per modum subjecti, est altercatio, an concurrat per modum subjecti simpliciter recipientis formam, an etiam substantantis; itaut ad generationem concurrat duplici concursu, receptivo scilicet, & sustentativo.

Dicendum est, materiam concurrere ad mutationem per modum subjecti aliter se habentis nunc, quàm prius, formam per modum termini ad quem transit, & quem acquirit, privationem per modum termini à quo transit, & quem abjicit. Conclusio sequitur ex dictis in superioribus; cum enim conclusum sit, in hoc 1. Phys. sermonem esse de principiis generationis, & non rei genitæ, de principiis in fieri, & non in facto esse, quia postea de his agitur in secundo, non bene asseritur, materiam, & formam esse principia per modum partium intrinsecè totum constituentium; sic enim confunditur ratio principiandi illarum in fieri, & in facto esse; & quidem Arist. 1. Phys. dum à text.50. incipit investigare tertium principium generationis, non concludit necessitatem materiæ, quia composita indigeant parte potentiali, cum qua forma unum per se constituat, veluti pars actualis, sed ex eo, quia præter contraria, necessarium est commune subjectum, quod existat sub utroque termino mutationis; ergo ut est principium in fieri generationis compositi, concurrit materia per modum subjecti generationis, & formæ, & non per modum partis constituentis compositum. Eodem modo idem de forma probatur; si enim generatio in ratione mutationis aliud non importat, quàm transitum materiæ de opposito ad oppositum, idest de privatione ad formam, non videtur, forma ad generationem concurrere posse, nisi per modum termini, ad quem transit materia privationem deferens, & si semel concedatur, privationem concurrere ad generationem per modum à quo termini, ut concedit Aversa, eo ipso concedere debemus formam concurrere per modum termini ad quem. Accedit, quod materia, & forma sunt principia in fieri, non solùm in compositis substantialibus, sed etiam in accidentalibus, dicimus enim, & hominem fieri ex non homine, & album ex non albo, at utique dici nequeunt in generatione compositi accidentalis concurrere per modum partium intrinsecè illud constituentium, quia sicut compositum illud non est verè per se unum ens, ita non verè fit, & propriè, ergo malè explicatur ratio principiandi illarum in fieri per habitudinem partium in ordine ad compositum.

24 Cùm autem dicimus, materiam concurrere ad mutationem per modum subjecti ratione potentiæ receptivæ, non ob id excludere intendimus concursum sustentativum in ordine ad formas, quæ tali indigent fulcimento, licèt sine tali concursu adhuc materia sufficeret ad mutationem per solùm concursum receptivum, ut patet in hominis nutritione; an verò sint distincti concursus ergo eandem formam, dicetur disp. de principiis in facto esse, & sicut per materiam hic intelligimus subjectum cujuscunque physicæ mutationis, sive naturalis, sive violentiæ, sive neutræ, omnes enim ad Physicum pertinent, & omnia principia investigare tenetur, ita per potentiam passivam intelligimus meram capacitatem cujuscumque formæ possibilis in ea introduci, seu non repugnantiam Logicam ad eam recipiendam, præscindentem à potentia naturali, quæ illi capacitati addit inclinationem ad formam, à potentia violenta, quæ illi addit repugnantiam physicam ad formam, & à potentia neutra, quæ illi addit negationem inclinationis, & repugnantiæ; & ratio hujus est, quia ut fiat in subjecto vera, & physica mutatio, sufficit, ut subjectum forma carens, & eam quomodocunque recipere potens, transeat à privatione ad ipsam formam, unde, & per privationem significabitur negatio formæ in subjecto capaci, qualiscunque sit ista capacitas; benè verum est, quod cùm Philosophus directè, & per se solam mutationem naturalem consideret, per quam subjectum formam sibi convenientem acquirit, vel disconvenientem dimittit, violentam verò, & neutram nonnisi indirectè, & in ordine ad illam consideret, quatenus opposita juxta se posita magis elucent, sic & nos insistendo vestigiis ejus, de mutatione naturali sermonem instituemus, & de potentia naturali subjecti; de hac enim locutus est Philosophus, dum 1. Phys. dixit, quod materia appetit formam, sicut turpe pulchrum, & quod privatio generat appetitum in materia ad formam, & alia hujusmodi, quæ, & si pronunciata sint à Philosopho de materia prima præsertim, utpote naturaliter propensa in omnes formas substantiales, veluti perfectiones substantiales ipsius, cùm tamen per materiam in 1. Phys. ut diximus, non tantùm intelligat materiam primam, sed etiam secundam, idest corpus naturale, & compositum substantiale, intelligi etiam debent de corpore in ordine ad formas accidentales sibi consentaneas.

25 Cùm etiam dicimus, formam concurrere ad generationem per modum termini ad quem, non loquimur de generatione in ratione productionis; ita enim non forma, sed compositum est terminus ad quem, sed tantùm in ratione mutationis, ut sæpè dictum est, quatenus est illa, ad quam materia transit, privationem deserens, quod adhuc dupliciter intelligi potest; potest enim forma considerari, vel ut immediatè succedens ad sui privationem, vel post illam immediatam successionem eo modo, quo loquitur Doctor de respectu creationis, & conservationis quodlibet. 12. forma in primo sensu est terminus ad quem mutationis in ratione principii, quia in hoc sensu præcedit mutationem prioritate naturæ, cùm enim fundamentum respectus per mutationem importati sit materia, ut primò informata, tunc enim primò aliter se habet, quam prius se haberet, & fundamentum cum ratione fundandi præcedat natura respectum, consequenter forma cum materia mutationem pro formali præcedunt, at in altero sensu considerata forma est terminus ad quem generationis in ratione finis, & non principii, & est, posterior ea in executione, licèt prior sit in intentione, quæ prioritas nihil confert ad rationem principiandi, de qua nunc loquimur; itaque solùm in primo sensu per modum termini ad quem constituitur forma principium generationis, ut nimirum immediatè succedens ad sui privationem.

26 Cùm denique dicimus, privationem principiare per modum termini à quo, seu per modum abjectionis, id non ita intelligendum est, quasi privatio principiet per suum non esse, quia ipsum non esse privationis formaliter est ipsum esse formæ, vel saltem necessario concomitatur illud, unde si ita principiaret, principiaret potius per modum termini ad quem, non à quo, quia ipsum non esse privationis spectat ad terminum ad quem; permanet enim cum forma, & cum ipsa acquiritur per generationem; sed ea ratione intelligendum est, quod principiet per suum esse, quatenus tollitur, & abjicitur per adventum formæ; id enim habet rationem termini à quo, quod opponitur termino ad quem, quod excluditur per ipsum, quod est illi incompossibile, & in ejus adventu tollitur, & aboletur; id autem est ipsum esse privationis, atque ideò dicendum est, ipsam principiare per modum termini à quo per suum esse, non quidem stans, & permanens in materia, quia sic non principiat, sed potiùs impedit generationem, sed per suum esse, quatenus ergo tollitur, & abjicitur.

27 In oppositum solet objici primò, quod materia non concurrat ad generationem per modum subjecti, quia generatio in ratione mutationis formaliter est respectus subjecti informati ad privationem illius formæ immediatè præcedentem, at relatio non dependet à suis extremis in genere causæ materialis, sed vel efficientis, vel formalis, ut passim omnes affirmant, ergo non potest materia esse principium generationis per modum subjecti, quia concursus hic est in genere causæ materialis. Resp. minorem non esse universaliter veram, quamvis enim relatio ut sic non respiciat fundamentum in ratione subjecti, in quo recipiatur, & cui inhæreat, sed tantùm in ratione fundamenti, in quo radicatur, & fundatur præscindendo à quacumque potentialitate, ut patet de rationibus divinis; relationes tamen creatæ, quia accidentia sunt, respiciunt suum fundamentum, non tantùm in ratione fundamenti, se etiam subjecti, ut fusè declaratum est in disputatione de Relatione; atque ita pendent a fundamento suo etiam in genere causæ materialis; & nos quando dicimus, materiam esse principium mutationis per modum subjecti, non tantùm in hoc sensu intelligimus, quia sic universaliter quodcumque fundamentum relationis creatæ dici potest principium relationis, quam fundat per modum subjecti: sed amplius volumus concurrere per modum subjecti aliter se habentis secundùm formam, ita quod referatur ut subjectum, non solùm ad mutationem, sed etiam ad formam, quam de novo recipit, & per quam dicitur aliter se habere nunc, quam prius, quod inter omnes relationes peculiare est respectus per mutationem importati.

28 Secundò objicitur, quod forma constitui nequeat principium generationis per modum termini ad quem; Tum quia sic est posterior ipsa generatione, & mutatione, cum per eam acquiratur, principium autem debet esse prius principiato; Tum quia, sic est terminus, & finis generationis; Tum quia, præsente forma per modum termini ad quem, cessat motus, & mutatio 2. de Gen. tex.55. Tum tandem quia compositum est terminus ad quem, & potiori ratione quàm forma 1. Phys.64. quare etiam ipsum deberet constitui principium generationis. Resp. communiter, formam esse terminum partialem generationis, & quo res fit, non verò totalem, & quod; & ideò non est ita terminus, & finis generationis, quin etiam possit esse principium. Quæ responsio non est ad propositum, salvat enim utique, quòd sit principium rei genitæ, & etiam generationis compositi in ratione productionis, quatenus est pars constitutiva illius; at difficultas urget, quòd non sit principium generationis in ratione mutationis; & quando est principium rei genitæ, aut generationis compositi in ratione productionis, non utique est principium per modum termini ad quem, sed per modum partis formalis, & hic quæritur de ratione principiandi ejus per modum termini ad quem. Resp. Suarez in Met. disp.12. sect.2. nu.9. formam esse priorem generatione in intentione, quatenus generatio essentialiter ordinatur ad formam, quæ est prioritas causæ finalis, & sequitur

Amicus

Amicus tract.4. quæst.3. art.4. & Complut. dist.2. num.2. quæ tamen responsio admittenda non est, quia ut benè notat Aversa, sic causa finalis poneretur inter principia, & causa formalis excludereturr, cùm tamen omnes à numero principiorum excludant efficientem, & finalem, & solùm materialem, & formalem includant; deinde in hoc genere prioritatis per modum finis, & intentionis, compositum est prius forma, quia etiam ipsa forma in hoc genere est propter compositum. Itaque dicendum ut suprà, quod generatio potest considerari vel in ratione mutationis, vel productionis, si in secundo sensu consideretur, forma nullo modo est principium ejus per modum termini ad quem, non est hoc modo principium generationis sui, seu suæ productionis, quia potiùs è contra res se habet, quòd generatio est principium, vel inchoatio formæ, neque principium generationis compositi, quia terminus ad quem istius generationis est compositum ipsum, primo Phys.64. si verò consideretur generatio in ratione mutationis, potest adhuc forma in ordine ad illam dupliciter spectari, vel ut immediatè succedens in materia ad sui privationem, vel post illam immediatam successionem; primo modo spectata est principium illius, quia tunc fit mutatio in materia, cum primò intelligitur informata forma, qua prius immediatè carebat, unde forma in materia saltem prioritate naturæ mutationem præcedit, sed in secundo sensu non est principium illius, sed potiùs principiata per ipsam; tunc enim quasi intelligitur in esse quieto, & in hoc sensu forma dici solet per generationem acquiri, veluti per viam, in hoc sensu dicitur terminus, & finis generationis, in hoc sensu dixit Philosophus 2. de Gener.55. ad formæ præsentiam cessare motum, cum in alio sensu dixisset 1. Phys.68. præsentiam formæ facere mutationem, licèt etiam hæc omnia possent intelligi, & explicari de generatione in ratione productionis, non mutationis, & quidem in hoc sensu dixit Philosophus primo Phys.64. compositum esse terminum ad quem generationis, in ratione scilicet productionis, cum alioqui forma dicatur terminus ejus in ratione mutationis.

Sed urgebis, Ergo non potest forma constitui principium generationis per modum termini ad quem, ratio est, quia non dicitur forma terminus ad quem generationis, nisi quatenus generatio est via in ipsam, per quam acquiritur, at non acquiritur per mutationem forma, ut ad sui privationem immediatè succedens, nec generatio est in formam, ut sic, ergo, ut immediatè succedens ad sui privationem nequit dici terminus ad quem generationis, at non habet rationem principii, nisi ut sic, ergo cum ut sic non sit terminus ad quem generationis, non habebit rationem principii per modum termini ad quem.

Respondetur cum Scoto 4. dist.13. quæst.1. I. distinguendo de duplici via, nam alia dicitur via, seu medium quo, & est acquisitio ipsa, qua formaliter mobile dicitur acquirere formam, & hæc via est motus; alia est via, seu medium per quod, sive in quod, & est illud, in quod mobile primò pervenit, & per quod primò pertransit, quam ad extrema perveniat, & talis via est spatium illud interjacens inter mobile, & terminum, hæc via prior est termino ad quem, illa via semper subsequitur terminum, quia formaliter dicit relationem jam explicatam, & tamen per utramque viam terminus acquiri dicitur, quare cum mutatio fit medium, quo acquiritur forma, etiam ut immediatè succedens ad sui privationem, cohærent simul hæc duo, & quòd forma sit principium illius, & quod illa dicatur via in formam, ut in terminum ad quem, ac proinde forma fit principium mutationis per modum termini ad quem.

29 Tertiò arguitur, quod non sit universaliter verum, quod privatio sit principium mutationis per modum termini à quo, quia in corruptione rei naturalis privatio est terminus ad quem, quia transit de esse ad non esse materia, hoc est à forma ad privationem. Respondemus, neque nos asserere, privationem esse principium mutationis universaliter, & absolutè per modum termini à quo, sed hoc tantùm asserimus in mutatione acquisita, & fieri rerum naturalium, de qua quidem mutatione, tanquam de magis per se intenta à natura, & principaliori analogato locutus est Aristot. 1. Phys. dum mutationis principia investigavit, in mutatione autem deperditiva, qualis est corruptio, certa concedimus, privationem principiare per modum termini ad quem, sicut principiat forma in mutatione acquisitiva, unde si tria principia assignare velimus mutationis in communi, ut præscindit ab acquisitiva, & deperditiva, cum suis rationibus principiandi, assignare debemus subjectum terminum à quo, & terminum ad quem.

Sed urges, si ita est, ergo ista duo principia forma, & privatio sient ex alterutris, etiam in eodem genere principiandi, quia in mutatione acquisitiva fit forma ex privatione, tanquam ex termino à quo, ut ex non videntè videns, & postea in deperditiva ipsamet privatio fit ex forma in eodem genere principiandi, quo ipsa fuit principium ejusdem formæ, nam ex videntè fit cœcus, vel non videns. Respondet Hurtad. disp.1. Phys. sect.1. negando sequelam, quia privatio habet terminum à quo in diverso, non modo genere, sed etiam ordine; quia forma habet terminum à quo privativum, privatio verò positivum, qui constituunt diversos ordines terminorum. Sed hæc responsio non solvit, quia quod terminus à quo, & unde incipit motus, vel mutatio, sit positivus, vel privativus, non variat rationem principiandi per modum termini à quo, & hoc omnino materialiter se habet ad illud, & merè per accidens, uterque enim modus principiandi est per abjectionem: dicendum igitur est, vel nullum esse inconveniens, contraria hæc ex alterutris fieri in diverso genere mutationis, qualis est acquisitiva, & deperditiva, & cum Philosophus oppositum docet, loqui in eodem genere mutationis; vel dicendum principia in communi ad mutationem acquisitivam, & deperditivam, quæ non fiunt ex alterutris, esse subjectum, terminum à quo, & terminum ad quem, quæ duo contraria principia variantur juxta diversitatem mutationum; nam in acquisitiva forma est terminus ad quem, privatio terminus à quo; in deperditiva res è contra se habet.

QUÆSTIO V.

An principia rerum naturalium sint contraria, & quomodo.

30 APud Veteres Scholasticos ferè nulla fuit altercatio circa principiorum contrarietatem, fatebantur siquidem omnes cum Philosopho, primo Phys. a text.41. aliqua principia debere esse contraria scilicet formam, & privationem contrarietate latè sumpta, quatenus coincidit cum oppositione privativa, non tamen omnia, quia præter ista debet dari tertium principium, quòd sit successivè commune subjectum utriusque contrarii, de uno in aliud progrediens; quam veritatem, & si luce clariorem Recentiores speculationibus minimè necessariis obnubilant. Aquarius enim ad quæst.8. Ferrariensis omnia principia facit contraria, etiam materiam formæ, Aversa quæst.10. sect.4. & si materiam non faciat formæ contrariam; adhuc tamen constituit ipsam contrariam cuidam privationi, quam ipse fingit ex parte formæ; ubi etiam negat, contrarietatem per se primò, & directè inter formam, & privationem inveniri, quandoquidem talem per se primò tantummodo ponit inter principium, quod est terminus à quo, & principiatum quod fit ex ipso, & ideò solum concomitanter, idest ratione contrarietatis termini à quo totalis, & ad quem, ait opponi adinvicem quoque formam, & privationem, Zab. lib.1. de materia cap.7. inter formam, & privationem, non solùm privativam, sed etiam positivam contrarietatem videtur exigere, per privationem intelligens non puram carentiam formæ in subjecto, sed formam oppositam formæ generandæ. Alii tandem contrarietatem hanc assignant solùm privationi, & formæ substantiali, ea ratione innixi, quod cum Philosophus hæc principia vocet prima contraria, talis primitas solum in genere substantiæ reperitur, à quo dimanant cœtera prædicamenta.

31 Dicimus Primò, non omnia principia physicæ mutationis esse contraria positivè, vel privativè. Est communis apud omnes; colligitur ex Philosopho primo Phys. præsertim text.67. ubi ait, principia esse contraria, & non esse contraria, idest ut exponunt Interpretes, aliqua esse contraria, ut formam, & privationem, quædam non, ut materiam, & formam, & probatur, quia materia secundùm se manet cum forma, absente privatione, manet cum privatione, absente forma, ergo cum illis nullam habet contrarietatem; Deindè contraria habent fieri circa idem, quod recipit utrumque, ergo aliquod principium non est contrarium, sed contraria sustentat. Denique inter materiam, & formam præter oppositionem relativam, nulla alia oppositio reperitur.

Sed objicies Primò cum Aquario, materiam habere contrariam formam; Tum quia contrariorum effectuum sunt causæ contrariæ 2. de Gener. 56. sed effectus materiæ, & formæ sunt contrarii; Tum quia materiæ, & formæ competunt conditiones primorum contrariorum assignatæ 1. Phys. 42. quòd non fiant ex aliis, nec ex alterutris, sed omnia ex his; Tum tandem, quia contraria ita se habent, ut uno contrariorum existente in rerum natura, ponatur & reliquum 2. Cœli text.18. at ita se habent materia, & forma, quod naturaliter unum existere nequit sine alio.

Respondetur, effectus materiæ, & formæ esse utique diversos, immò, & primò diversos, non tamen sunt contrarii, cum sint simul compossibiles, & coeant ad constitutionem totius, unde, ut dicebamus, præter oppositionem relativam nulla contraria oppositio reperitur inter materiam, & formam. Conditiones enumeratæ ab Arist. primo Phys. 42. non conveniunt adæquatè primis contrariis, itaut quæcunque habent eas, fint prima contraria, sed adæquatè conveniunt primis principiis, itaut quæcunque illas habent, sint prima principia. Sic etiam, & ad aliud dicendum, quod licèt contraria ita se habeant, ut ex positione unius inferatur positio alterius, non tamen ex tali mutua illatione duorum valet inter ea inferre contrarietatem, quia talis mutua illatio non adæquatè convenit contrariis, undè in tali modo arguendi committitur fallacia consequentis, est animal; ergo homo, &c.

Secundò, objicies cum Aversa posse etiam considerari privationem materiæ ex parte formæ, hoc est, quatenus dum forma non est in materia, & habet privationem essendi in materia, privatio hoc modo sumpta dicitur principium quodammodò contrarium ipsi materiæ, sicut privatio formæ ex parte materiæ dicitur contraria formæ. Respondetur ex dictis num.20. formam nunquam dici posse privatam materiam; Tum quia formæ materiales nunquam existunt, nisi cum materia, & anima rationalis ipsa non præcedit corpus, nisi prioritate naturæ; Tum quia quando etiam forma præexisteret, non tamen diceretur privari materia, quia privatio est rei, quæ in subjecto privato recipi potest, & ei perfectionem afferre, materia verò nec in forma recipitur, nec ei perfectionem affert, sed res è contra se habet, quod etiam ipsemet Aversa loc. cit. fatetur.

32 Dicimus Secundò, formam, & privationem, seu terminum à quo, & ad quem partiales, esse adinvicem contraria per se primò, & directè. Est contra Aversam loc. cit. & probatur Primò, auctoritate Philosophi, qui 1. Phys. text.41. & sequentibus contrarietatem posuit inter principia per modum termini à quo, & ad quem inchoantia mutationem, nunquam autem inter principium per modum termini à quo, & suum principiatum. Probatur etiam ratione, quia ideò Aversa principium per modum termini à quo dixit esse per se primò contrarium principiato, & toti composito, & ratione hujus contrarietatis etiam formam, & privationem ad invicem opponi concomitanter, quia putavit, terminum à quo, undè directè, & adæquatè fit compositum, esse, non præcisè privationem formæ, sed privationem totius compositi; quando enim fit compositum directè, & adæquatè fit ex non composito, ut indicavit Philosophus primo Phys. 58. atque ideò cum privatio, seu non esse compositi directè opponatur composito, & non formæ, sequitur contrarietatem per se, & directè inveniri inter hanc privationem, seu terminum à quo totalem, & principiatum; & quia hæc privatio totalis includit privationem partialem, & terminus ad quem totalis includit terminum ad quem partialem, scilicet formam, hac ratione concomitanter (inquit Aversa) contrarietatem repeiriri etiam inter principia compositi, hæc est ratio fundamentalis Aversæ; At omnino falsum est, in generatione compositi intervenire, veluti terminum à quo, privationem totius esse compositi, ut supra diximus num.20. quia hæc est negatio extra genus concurrens per modum termini à quo ad creationem, quæ fit ex nullo præjacente subjecto, non verò ad generationem, quæ fit ex præsupposito subjecto, & ideò petit pro termino à quo negationem in genere, & hoc tantùm insinuare voluit Philosophus loc. cit. dum inquit, hominem fieri ex non homine, album ex non albo; idest album fieri ex negatione albedinis in subjecto, quod amplius declaravit, cum text.43. & 44. inquit album, & musicum non fieri ex quocunque non albo, & musico, sed ex nigro, aut mediis, & immusico, per quod insinuare voluit, ut omnes interpretes docent, & ipsemet Aversa loc. cit. in fine sectionis, album non fieri ex pura negatione albedinis, sed tantum ex privatione dicente aptitudinem in subjecto, ergo terminus, à quo fit compositum in generatione, non est pura negatio totius esse compositi, quia hæc negat materiam, & formam, at in generatione, licèt forma non præexistat, præexistit tamen materia, quare præcedere nequit esse compositi, velut terminus à quo, nisi privatio formæ in materia.

Denique communis est, & apud omnes recepta distinctio illa contrariorum, quòd alia sunt se totis adæquatè, & primò contraria, alia non se totis sed inadæquatè tantum, & ratione alterius partis, & in eo sensu ab omnibus intelligitur, ut contraria se totis sint forma, & privatio in abstracto, ut albedo, & non albedo, contraria inadæquatè, & ratione alterius partis sint eadem in concreto; scilicet album, & non album, album enim quod est compositum accidentale, opponitur non albo; idest subjecto tali forma privato, non se toto, sed inadæquatè, ratione scilicet albedinis, ergo tantùm abest, quòd forma opponatur privationi concomitanter, & ratione contrarietatis per se primò repertæ inter album, & non album, ut potius res è contra se habeat, quod compositum, scilicet album concomitanter solum opponitur non albo, & ratione contrarietatis per se primò reperte inter albedinem, & privationem albedinis.

33 Sed contra objicies primò cum Aversa loc. cit. Contrarietatem termini à quo cum termino ad quem, ex eo probat Aristot. quia omne, quod fit, ex suo contrario fit, & ita concludit text.47. sed id, quod fit ex alio, est principiatum, non principium, ergo per se, & directè hoc principium est contrarium suo principiato, quod ex ipso fit, atque adeo per se, & primario hęc contrarietas non exerceretur inter plura principia. Respondetur, Philosophum velle contrarium fieri ex contrario ut album ex non albo, ratione alterius partis, scilicet albedinis, quę fit ex non albedine in subjecto reperte, undè sequitur, oppositionem per se primò esse inter illa duo principia, scilicet albedinem, & privationem albedinis, ac ratione alterius partis scilicet albedinis concomitanter album contrariari non albo.

Secundò, terminus à quo per se; & directè opponitur cum termino ad quem, sed terminus ad quem, quatenus talis terminus est, non est principium, sed principiatum, ergo principium, quod est terminus à quo, per se, & directè non dicit oppositionem cum alio principio, sed cum suo principiato. Respondetur, concedendo, terminum ad quem generationis in ratione productionis esse principiatum, non principium, at terminus ad quem generationis in ratione mutationis est principium & ipsius mutationis, & rei genitę per mutationem, ut quęstione pręcedenti ostensum est, & in hoc sensu loquimur de termino ad quem, cùm opponimus ipsum termino à quo.

Tertiò, Hoc genus principii per modum termini à quo invenitur in omnibus rebus creatis, etiam si non constet ex materia, & forma, nam etiam Angelus factus est ex suo non esse, ergo per se, & directè hoc genus principii non dicit oppositionem cum alio principio, sed cum suo principiato. Immò etiam dum fit forma ex sua privatione, forma, ut sic, habet rationem principiati, & privatio oppositionem habet cum ipsa forma, non cum alio quopiam principio formæ. Et quando etiam fit compositum, directè, & adęquatè fit ex non esse sui ipsius, non pręcisè ex privatione formę, ergo privatio ipsius compositi est proprius terminus à quo factionis ejus; at hęc privatio directè opponitur tantum composito, quod est principiatum. Respondetur, Auctorem hunc confundere terminum à quo creationis, & generationis, & terminum ad quem generationis in ratione mutationis, & productionis, Angelus fit ex non esse sui, sed talis est negatio extra genus, quæ solùm in creatione est terminus à quo, & talem terminum à quo concundimus, directè opponi termino ad quem, ut principium principiato, quia creatio fit subjectum contrariorum, hoc ipso, quod aliquid est nigrum, vel viride, est etiam capax albedinis, quare Arist. non sumit ibi nigrum, aut medium colorem positivè idest pro habente formam nigredinis, vel medii coloris; sed privativè, idest pro habente privationem albedinis, sic etiam capit immusicum, ex quo ait fieri musicum, pro subjecto scilicet, capaci musicæ, & ea carente, non autem pro forma contraria musicæ in illo subjecto existente; quinta autem Phys. ideò ait, motum fieri ex subjecto in subjectum, quia cum præter rationem communem mutationis, etiam successionem includat, licèt ratione mutationis sufficeret inter terminos privativa oppositio, ut ipse docet eodem 5. text.59. tamen ratione successionis requiritur contrarietas aliqua positiva, ex qua oriatur successiva acquisitio formæ, denique, quod in generatione unius, alterius corruptio interveniat, est merè per accidens ob formarum incompossibilitatem, ut docet Scotus loco cit. & oppositum evenit in productione formarum accidentalium, quæ non habent contrarium.

Secundo, Si sufficeret contrarietas privativa principiorum, sequeretur, ex quolibet fieri quodlibet v. g. ex ligno fieri aquam, ex lapide panem, sed hoc est contra Arist. 1. Phys. 43. & contra experientiam; acetum enim non fit ex materia ferri, sed ex vino, sequela majoris probatur, quia materia ligni, vel lapidis habet privationem formæ panis, &c. Respondetur, quod ficut duplex assignari solet potentia in materia altera remota, & indeterminata ad omnes formas indifferenter, altera proxima, & determinata ad hanc, vel illam formam, ad quam est peculiariter disposita per agens naturale, ita duplex assignari solet privatio, proxima, quæ connotat aptitudinem proximam per dispositiones factam, & remota, quæ connotat nudam capacitatem materiæ, & consequenter duplex contrarietas privativa, altera proxima, & determinata, altera remota, & indeterminata; concedimus igitur, posse ex quacumque parte materiæ fieri quodcunque remotè, & mediatè, mediantibus enim multis transmutationibus fieri potest, ut materia, quæ est sub forma lapidis, sit tandem sub forma panis, at negamus, proximè, & immediatè ex quolibet fieri quolibet, sic enim determinata materia juxta dispositiones prævias, & ad probationem sequelæ majoris dicimus materiam ligni, vel lapidis habere privationem panis, & carnis remotam, non proximam, & ideò remotè solùm ex ea fieri posse, non proximè.

36 Tertiò arguitur ex Zab. loc. cit. cap.7. & 8. Si daretur materia nuda, nil generari posset ab agente naturali; Tum quia non esset apta ad sustinendam actionem naturalis agentis, quod non attingit effectum nudam materiæ; sed eam præexigit quantam, & debitis dispositionibus instructam; Tum quia ad generationem non sufficit, quod præcedat in materia quæcunque forma, sed debet supponi forma, ex qua proxime posit alia gigni, unde in materia lapidis non est privatio formæ animalis, quia non potest proxime ex lapide gigni animal; Tum tandem quia, ut ait Fonseca 5. Metaph. cap.2. quæst.4. sect.2. si Deus materiam nudam propriè agnem apponeret, ignis nihil in eam ageret, quia agens naturale non inducit formam, nisi in materiam dispositam, nec disponit materiam, nisi quæ habeat aliquam formam substantialem. Respondetur negando assumptum, ad primam probationem negatur, materiam nudam non fore aptam ad sustinendum actionem agentis, sicut enim immediatè sustinet formam substantialem, ita posset quoque nuda sustinere actionem agentis naturalis, formam substantialem in ea producentis, & falsum est, dispositiones præcedere in materia in genere causæ materialis, universaliter loquendo, ut suo loco dicemus, quia forma substantialis immediatè materiam informat, nullo mediante excludente. Ad alteram probationem concedimus, ad generationem naturalem certæ formæ certas prerequiri dispositiones, quandoque etiam in genere causæ materialis, quæ non consistunt cum quacumque forma substantiali, ut patet in exemplo à Zab. adducto, ut enim generetur anima sensitiva, prærequiritur forma mixti in materia: at ut benè notat Aversa loc. cit. id oritur ex necessitate talium dispositionum, non autem ex necessitate contrarietatis positivæ inter formas, immò quando in materia prærequiritur hoc modo aliqua forma v. gr. mixti, ut ex ea proximè gigni posit sensitiva, forma præcedens non se habet ut terminus à quo contrarius, sed permanet cum forma adveniente. Ad ultimam probationem Fonsecæ negatur in eo casu ignem non inducturum in materia formam ignis, immò statim inducceret, quia nullam resistentiam in passo reperiret, & materia nuda satis disposita censetur, ut possit hanc, vel illam recipere formam præter animam, & licitè modò non disponatur, nisi dum est sub alia forma, est, quia

sine illo fit generatio, ut patet in illuminatione, sed requirebat subjectum capax formæ generandæ; inquit enim album non fieri ex quocunque non albo, idest non ex quocunque habente negationem albedinis, cujusmodi sunt etiam ea, quæ non possunt esse alba, sed fieri ex nigro, idest non albo privativè sumpto, hoc est habente contrarietatem albedinis, cujusmodi sunt tantùm ea, quæ licèt non sint alba, talia tamen esse possunt; hanc autem albedinis privationem indicavit Aristot. nomine nigri, aut medii coloris, quia cum idem sit subjectum contrariorum, hoc ipso, quod aliquid est nigrum, vel medii coloris; sed privativè, idest pro habente privationem albedinis, sic etiam capit immusicum, ex quo ait fieri musicum, pro subjecto scilicet, capaci musicæ, & ea carente, non autem pro forma contraria musicæ in illo subjecto existente; quinta autem Phys. ideò ait, motum fieri ex subjecto in subjectum, quia cum præter rationem communem mutationis, etiam successionem includat, licèt ratione mutationis sufficeret inter terminos privativa oppositio, ut ipse docet eodem 5. text.59. tamen ratione successionis requiritur contrarietas aliqua positiva, ex qua oriatur successiva acquisitio formæ, denique, quod in generatione unius, alterius corruptio interveniat, est merè per accidens ob formarum incompossibilitatem, ut docet Scotus loco cit. & oppositum evenit in productione formarum accidentalium, quæ non habent contrarium.

Secundo, Si sufficeret contrarietas privativa principiorum, sequeretur, ex quolibet fieri quodlibet v. g. ex ligno fieri aquam, ex lapide panem, sed hoc est contra Arist. 1. Phys. 43. & contra experientiam; acetum enim non fit ex materia ferri, sed ex vino, sequela majoris probatur, quia materia ligni, vel lapidis habet privationem formæ panis, &c. Respondetur, quod ficut duplex assignari solet potentia in materia altera remota, & indeterminata ad omnes formas indifferenter, altera proxima, & determinata ad hanc, vel illam formam, ad quam est peculiariter disposita per agens naturale, ita duplex assignari solet privatio, proxima, quæ connotat aptitudinem proximam per dispositiones factam, & remota, quæ connotat nudam capacitatem materiæ, & consequenter duplex contrarietas privativa, altera proxima, & determinata, altera remota, & indeterminata; concedimus igitur, posse ex quacumque parte materiæ fieri quodcunque remotè, & mediatè, mediantibus enim multis transmutationibus fieri potest, ut materia, quæ est sub forma lapidis, sit tandem sub forma panis, at negamus, proximè, & immediatè ex quolibet fieri quolibet, sic enim determinata materia juxta dispositiones prævias, & ad probationem sequelæ majoris dicimus materiam ligni, vel lapidis habere privationem panis, & carnis remotam, non proximam, & ideò remotè solùm ex ea fieri posse, non proximè.

36 Tertiò arguitur ex Zab. loc. cit. cap.7. & 8. Si daretur materia nuda, nil generari posset ab agente naturali; Tum quia non esset apta ad sustinendam actionem naturalis agentis, quod non attingit effectum nudam materiæ; sed eam præexigit quantam, & debitis dispositionibus instructam; Tum quia ad generationem non sufficit, quod præcedat in materia quæcunque forma, sed debet supponi forma, ex qua proxime posit alia gigni, unde in materia lapidis non est privatio formæ animalis, quia non potest proxime ex lapide gigni animal; Tum tandem quia, ut ait Fonseca 5. Metaph. cap.2. quæst.4. sect.2. si Deus materiam nudam propriè agnem apponeret, ignis nihil in eam ageret, quia agens naturale non inducit formam, nisi in materiam dispositam, nec disponit materiam, nisi quæ habeat aliquam formam substantialem. Respondetur negando assumptum, ad primam probationem negatur, materiam nudam non fore aptam ad sustinendum actionem agentis, sicut enim immediatè sustinet formam substantialem, ita posset quoque nuda sustinere actionem agentis naturalis, formam substantialem in ea producentis, & falsum est, dispositiones præcedere in materia in genere causæ materialis, universaliter loquendo, ut suo loco dicemus, quia forma substantialis immediatè materiam informat, nullo mediante excludente. Ad alteram probationem concedimus, ad generationem naturalem certæ formæ certas prerequiri dispositiones, quandoque etiam in genere causæ materialis, quæ non consistunt cum quacumque forma substantiali, ut patet in exemplo à Zab. adducto, ut enim generetur anima sensitiva, prærequiritur forma mixti in materia: at ut benè notat Aversa loc. cit. id oritur ex necessitate talium dispositionum, non autem ex necessitate contrarietatis positivæ inter formas, immò quando in materia prærequiritur hoc modo aliqua forma v. gr. mixti, ut ex ea proximè gigni posit sensitiva, forma præcedens non se habet ut terminus à quo contrarius, sed permanet cum forma adveniente. Ad ultimam probationem Fonsecæ negatur in eo casu ignem non inducturum in materia formam ignis, immò statim inducceret, quia nullam resistentiam in passo reperiret, & materia nuda satis disposita censetur, ut possit hanc, vel illam recipere formam præter animam, & licitè modò non disponatur, nisi dum est sub alia forma, est, quia naturaliter non potest esse sine omni forma, non verò ex necessitate generationis.

37 Quartò. Contraria privativè non sunt prima contraria sed ex Aristotele prima principia sunt prima contraria, ergo non sunt contraria privativè, probatur major, quia contraria positivè, sunt priora illis, vel certè opposita contradictoriè, quia ad hanc omnes contrarietates reducuntur. Respondetur negando majorem cum sua probatione, si sermo sit de contrariis per se requisitis ad mutationem, & de prioritate principiationis in ordine ad illam, sicut Philosophus loquitur de prioritate contrariorum text.42. contraria enim positivè non interveniunt in omni mutatione, ut ostensum est, & ideò ex ipsis non omnia fiunt, benè tamen contraria privativè, quia in mutatione semper subjectum transit à privatione ad formam, vel è contra; contradictoria etiam oppositio, licèt in omni mutatione interveniat, nihil tamen confert ad rationem principiandi, quia unum contradictorium non fit ex suo contradictorio ex text.43. album enim non fit ex quocumque non albo sed ex nigro, privativè sumpto; cùm igitur Philosophus non loquatur de primis contrariis absolutè, sed solùm de illis, ex quibus omnia fiunt, & in omni mutatione interveniunt, & cùm talia non sint, nisi contraria privativè, consequenter prima contraria dici poterunt, & debebunt.

38 Dicimus tandem, hanc primam contrarietatem non solùm reperiri inter formam substantialem, & ejus privationem, sed etiam inter accidentalem; & ita adæquatè convenire formæ, & privationi in communi. Conclusio est contra Auctores, qui putant Philosophum hic loqui tantùm de principiis contrariis in genere substantiæ, & ideò hanc primitatem tribuunt illis; & probatur ex opposito fundamento, cùm enim Philosophus hìc tractet de principiis cujuscumque mutationis, tam substantialis, quàm accidentalis, ut supra ostensum est, consequens est, ut cùm quædam horum principiorum vocat principia contraria, de omnibus in universum loquatur, & non de substantialibus tantùm. Accedit, quod de ratione horum principiorum, quæ vocat prima contraria, est, ut semper maneant in omni generatione text.50. idest, ut habeant generalem concursum ad omnem mutationem, juxta communem expositionem, at forma, & privatio substantialis non sunt hujusmodi, sed tantùm forma, & privatio in communi, quarum rationes principiandi inveniuntur in omnibus, & singulis formis, & privationibus, ergo per prima contraria hæc debent intelligi. Confirmatur, quia per hanc primitatem non intelligitur primitas dignitatis, aut perfectionis: sed primitas principiationis, quatenus scilicet ipsa non fiunt ex aliis, sed alia ex ipsis, sed talis primitas non convenit formæ, & privationi substantiali; nam non omnes mutationes fiunt ex ipsis; & in modo principiandi dependent ex aliis, scilicet ex forma, & privatione in communi, ergo hæc intelliguntur per prima contraria.

Sed objicies, Philosophum 1. Phys. probare, omnia contraria non esse principia, sed solùm prima, quæ text.50. ait, esse in genere substantiæ; sic etiam 10. Metaph. text.15. declarat, primam contrarietatem esse inter habitum, & privationem substantialem, inquit enim; *Prima verò contrarietas, habitus, & privatio est, non tamen omnis privatio; sed quæ perfectæ sit*, talis autem non est nisi privatio substantialis formæ. Respondetur, Philosophum text.50. assignare utique talem primam contrarietatem in genere substantiæ, at eam non limitat ad illud genus, immò ait, in unoquoque genere unam talem reperiri contrarietatem, nulla tamen illarum contrarietatum erit absolutè prima; Tum quia non habent generalem concursum in omni mutatione; Tum quia resolvuntur in priora, idest in formam, & privationem in communi, 10. autem Metaph. si per formam, & privationem perfectam intelligit formam substantialem, vel non loquitur de primitate, ut hic, vel ea prima contraria, appellat comparativè, in ordine scilicet, ad cœtera prædicamenta accidentium, quæ à substantia dimanat, ac simpliciter, & absolutè loquendo, prima contrarietas, & physicè, & logicè est illa, quæ inter formam, & privationem in communi reperitur, physicè quidem, quia est primitas principiationis, quatenus in omni mutatione reperiuntur; logicè verò, quia in illa cœteræ resolvuntur, veluti in priorem prioritate prædicationis.

Secundò. Illa sunt prima contraria, quæ incipiunt, & desinunt, generatio enim fit per incœptionem unius contrarii in materia, & definitionem alterius, sed forma, & privatio in communi nunquam incipiunt, vel desinunt, cum incœptio fit particularium, non universalium, ergo per prima contraria non debent hæc intelligi. Respondetur negando minorem, quia sicut natura communis fit, quando hoc particulare fit, & interit ad ejus interitum, ita privatio communis perit perenute particulari, & forma in communi fit, dum fit particularis, incipiunt enim, & desinunt universalia ad incœptionem, & desitionem singularium, ut Scot. docet 3. dist.12. quæst.unic. G. ubi ait, incœptionem, & desitionem primario, & proximè esse particularium, remotè, & secundariò esse quoque universalium.